



## PÖYTÄKIRJA SUOMEN ORTODOKSISEN KIRKON KIRKOLLISKOKOUS Valamon luostarissa

Kirkolliskokouksen ensimmäinen täysistunto 25. marraskuuta 2019 klo 13.30-18.10

### 1. Kutsu kirkolliskokoukseen

*Kutsu kirkolliskokoukseen*

*Suomen ortodoksisen kirkon kirkolliskokous kokoontuu 25.11.2019 – 28.11.2019 Valamon Kristuksen kirkastumisen luostarissa.*

*Kirkolliskokouksen työskentely aloitetaan luostarin pääkirkossa klo 12 toimitettavan rukousohjelman jälkeen Valamon kulttuurikeskuksessa.*

*Leo*

*Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa  
kirkolliskokouksen puheenjohtaja*

### 2. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin Palmusunnuntain avuksihuutostikiira ”Tänään Pyhän Hengen armo kokosi meidät yhteen”.

### 3. Läsnäolijoiden toteaminen ja tervehdysten lähettäminen

Puheenjohtajana toiminut arkkipiispa **Leo** avasi I täysistunnon.

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala suoritti nimenhuudon ja valtakirjojen tarkastuksen.

Pöytäkirjaan merkittiin kirkolliskokouksen paikalla olevat jäsenet. Itseoikeutetut jäsenet: arkkipiispa **Leo**, metropoliitta **Arseni** ja metropoliitta **Elia**. Papiston edustajat: pastori **Jonas Bergenstad**, rovasti **Heikki Huttunen**, pastori **Ioannis Lampropoulos**, pastori **Teo Merras**, pastori **Marko Patronen**, pastori **Aleksander Roszczenko**, rovasti **Markku Salminen**, arkkimandriitta **Sergei**, pastori **Mikko Sidoroff**, rovasti **Mikael Sundkvist** ja rovasti **Timo Tynkkynen**. Kanttorien edustajat: **Sofia Laukkanen**, **Juhani Matsi** ja **Varvara Merras-Häyrynen**.

Maallikoiden edustajat: **Ritva Bly**, **Tuovi Haikala**, **Armas Hakkola**, **Esko Huovinen**, **Jarmo Ihalainen**, **Anna Kasdaglis**, **Dmytro Lang**, **Mari Mattila**, **Hannele Meskus**, **Risto Nordell**, **Lea**

**Oravalahti-Pehkonen, Elina Palola, Juha Riikonen, Ulla Saarinen, Anna-Katriina Salmikangas, Jaana Tanhuanpää, Matti Tolvanen ja Nunna Elisabet (Liisa Toppila).**

Päätettiin lähettää tervehdys Hänen Pyhyydelleen patriarkka **Bartolomeokselle** sekä sisäministeri **Maria Ohisalolle**.

Päätettiin, että entisen käytännön mukaisesti kirkolliskokouksen sihteeri huolehtii tervehdysten lähettämisestä.

#### 4. Patriarkan tervehdys

Korkeasti Pyhitetty Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa **Leo**, rakas veljeni ja kanssapalvelijani Kristuksessa, kunnioitetut isät esipaimenet ja isät, arvoisat seurakuntien ja yhteisöjen edustajat sekä kaikki tämän papiston ja maallikoiden kokouksen osanottajat: meidän taivaallisen Isämme ja Herramme **Jeesuksen Kristuksen** armo sekä kaikkein pyhimmän ja eläväksitekevän Hengen osallisuus olkoon kaikkien teidän kanssanne.

Kirkko julistaa aina pelastuksen evankeliumia ja loistaa koko maailmalle Kristuksen puhtaana ja haalistumattomana valona Hänen käskynsä mukaisesti ”*Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa.*” (Matt. 28:19–20) Kirkon historiassa liturginen elämä ja pyhä eukaristia ovat olleet apostolisen todistuksen ja evankelioinnin, ”liturgian jälkeisen liturgian” tärkein lähde. Mutta vasta sen jälkeen, kun kirkon jäsenet, niin papisto kuin maallikotkin, kirkon elävänä ruumina pysyvät avoimina tälle elävän Jumalan Hengelle, kirkko voi edelleen olla se voima, joka pystyy palvelemaan ja muuttamaan maailmaa.

Kuten ortodoksisen kirkon pyhä ja suuri synodi Kreetalla vuonna 2016 julisti profeetallisesti ensyklinsä johdannossa: ”Kirkko ei elä itselleen. Se tarjoaa itsensä koko ihmiskunnalle kohottaakseen ja uudistaakseen maailman uudeksi taivaaksi ja uudeksi maaksi (ks. Ilm. 21:1). Siksi se todistaa evankeliumista ja jakaa Jumalan lahjat maailmassa: Hänen rakkautensa, rauhansa, oikeudenmukaisuutensa, sovintonsa, ylösnousemuksen voiman ja iankaikkisen elämän odotuksen.”

Pysyminen uskollisena tälle hengelliselle traditiolle on tärkeämpää nyt kuin koskaan, ottaen huomioon sekularistisen ajattelutavan, joka on tarttunut niin moniin yhteiskuntien sisällä. Sekularismi voidaan määritellä toiminnaksi, jolla poistamme elämästämme sen, minkä koemme pyhäksi. Se eristää meidät Jumalasta ja toisistamme, se poistaa maailmasta sen, mikä on kaunista ja hyvää. Maailman pyhydestä todistaminen on osa-alue, johon olen keskittynyt suurimmaksi osaksi kahdenkymmenen kahdeksan nöyrän palvelusvuoteni aikana juuri siksi, koska olen syvästi vakuuttunut siitä, että rakastava Jumalamme on yhdistänyt Itsensä läheisesti Hänen luomansa kanssa. Ja vielä, toisin kuin aiempina vuosisatoina, jolloin tämä sakramentaalinen näky maailmasta oli vallitseva ja jolla oli muodollinen rooli ihmisten elämässä, antaen heille mahdollisuuden ”lukea” luotua rivien välistä ja nähdä Jumalan läsnäolon kaikissa asioissa, niin tänä päivänä, yhtään asiaa liioittelematta, tämä unohdettu hengellinen näky maailmasta on herätettävä uudelleen.

Tästä seuraa se, että Kirkon sisällä kaikkien, niin papiston kuin maallikkojenkin, on ensisijassa vastustettava sekulaarisuuden kiusausta, joka muuttaa Kirkon maalliseksi ja tavanomaiseksi instituutioksi, jolloin unohdetaan että ”*vain yksi on tarpeen.*” (Luuk. 10:42) Vaikka ortodoksinen kirkko välittää maailmasta ja pyrkii vastaamaan nykyajan haasteisiin, jotka kaikki ihmiset kohtaavat yhdessä, emme saa unohtaa, että Kirkon ensisijainen tarkoitus on tehdä Kristus läsnäolevaksi Häneen uskovien päivittäisessä elämässä. Meidän on todellakin pyrittävä jatkuvasti olemaan ”pukeutuneita”

Kristukseen ”*niin että elämä kätkeisi sisäänsä sen, mikä on kuolevaista.*” (2 Kor. 5:4) Vain tällä tavoin kirkko pystyy osoittamaan todellisen vapauden maailmalle. Pyhän apostoli **Paavalin** pelastavan sanoman mukaan tämä on vapaus johon ”*Kristus meidät vapautti.*” (Gal. 5:1)

Konstantinopolin äitikirKKko, jolle on annettu pyhänä pidettävä velvoite palvella Kristusta ja hänen totuuttaan kaikkina aikoina, toivottaa teille ”kaikkea siunausta ylhäältä,” hedelmällisiä keskusteluja ja jumalallista menestystä Suomen ortodoksisen kirkon papiston ja maallikoiden kokoukselle, joka keskittyy kirkon elämän hallinnollisen ja pastoraalisen uudelleenorganisoinnin erittäin tärkeään aiheeseen kanonista perinnettä noudattaen, unohtamatta kuitenkaan kirkon tehtävää ”aikamme ilmiöiden” edessä, Kristuksen nimen, ”*kaikkia muita nimiä korkeamman*” (Fil. 2:9) kunniaksi ja Jumalan kansan pelastukseksi.

Rauha olkoon teidän kanssanne!

## 5. Arkkiepiispan avauspuhe

Kristuksessa rakkaat esipaimenet, hyvät kirkolliskokousedustajat: isät, veljet ja sisaret!

Toivotan teidät kaikki sydämellisesti tervetulleiksi tänne Valamon Kristuksen Kirkastumisen luostariin aloittaaksemme vuosittaisen kirkolliskokouksemme. Toivotan myös erityisesti tervetulleiksi vuosiksi 2019–2023 valitut uudet kirkolliskokousedustajat. Käsittelemme näinä päivinä tuttuja toimintakertomuksia, tilinpäätöksiä ja talousarvioita. Niiden ohella asialuettelossa on aloitteita, joiden yhteydessä linjaamme merkittävällä tavalla kirkkomme tulevaisuutta.

Kaikkien näiden asioiden käsittelyssä joudumme ortodoksisen kirkon päättäjinä sovittamaan yhteen sekä hallinnollista, taloudellista että teologista asiantuntemusta. Onnistumme haasteessa hyvin, jos meitä yhdistää erilaisista näkemyseroista huolimatta visio kirkkomme tulevaisuuden työkentistä.

Ennen yhteisen työskentelyn aloittamista, valittuina kirkkomme luottamushenkilöinä, olemme eräässä mielessä eilen kuulemamme sunnuntainvankeliumin ”korkeassa asemassa oleva mies.” Meillä on paljon päätettävää, rahaa jaettavaa ja yhteistä kirkon hyvää edistettävänä. Täsmennykseksi täytynee kuitenkin todeta, ettemme ole tuo evankeliumin hyvätuloinen mies, vaan meidän tulee näinä päivinä tehdä monesta mahdottomuudesta mahdollista rajatuin resurssein, kuten hyvin tiedämme. Tämä ei ole kuitenkaan mahdoton tehtävä. Voimme vastata haasteeseemme omaksumalla kirkollisen veljeyden hengen ja mielen – olemalla nöyriä ja rohkeasti tunnustamalla ne mahdollisuuksien rajat, joiden sisällä liikkua ja jakamalla resursseja viisaasti.

Tänään meidän on myös hyvä palauttaa mielimme, mikä on Kirkko? On selvää, että voimme vastata tähän kysymykseen monin eri tavoin. Kirkko on toki paikka, työpaikka ja hengellisen työn paikka, mutta ennen muuta Kirkko on kokonaan toisenlaista elämää ja ajattelua. Itse Uusi testamenttikin jakaantuu miltei puoliksi **Kristuksen** elämästä ja kuolemasta kertoviin kirjoihin ja kirkosta kertoviin kirjoihin. Uuden testamentin alkuosa kuvaa Kristuksen oloa maailmassa opettajana ja parantajana, ja toinen osa puolestaan ylösnousseen Herran vaikutusta Pyhän Hengen kautta apostolien ja heidän perustamiensa yhteisöjen elämässä. Tätä jälkimmäistä jatkumoa, kirkon ideaa konsiliaarisena yhteisönä, mekin tässä ja nyt edustamme.

Aivan varhaisessa kirkossa kokousten tarkoituksena oli säilyttää eheänä kirkon ykseys. Ykseys ei tarkoittanut erilaisten mielipiteiden torjumista, vaan nimenomaan kerääntymistä niitä kuuntelemaan. Kirkolliskokous, eli synodi, joka tulee kreikankielestä sanoista ”syn” ja ”odos” merkitsee yhdessä kuljettavaa tietä. Tämä puolestaan kertoo meille, että maanpäällinen kirkko ei ole koskaan valmis.

Samaa Kirkon ykseyttä kuin meitä edeltäneet sukupolvet olemme mekin kokoontuneet vaalimaan. Mitä tämä ykseys sitten merkitsee? Perustavista opillisista kysymyksistä emme voi yksin päättää ja niistä onneksemme olemmekin yhtä mieltä. Mutta Kirkko tarvitsee myös järjestystä ja tämä järjestys voi nousta aitona vain oman aikamme kysymyksistä ja niihin vastaamalla. Suureksi kysymykseksi nouseekin miten voimme viedä yhteisen rukouksemme hengen myös konkreettisiin ja vaikeisiin päätöksiin. Yritettävää siis on ja työtä on tehtävä rukouksen kanssa – Orate et laborate, kuten ikaikainen sanonta kuuluu.

Tämän näkemyksen valossa on muistettava, että päätöstenteko on myös hengellistä työtä. Päätöksenteon ja valintojen hengellisyys voi jäädä vaatimattomaksi tai olla täynnä innoitusta, mutta täysin ilman hengellistä ulottuvuutta se ei ole. Erityisesti Kirkossa meidän olisi muistettava tämä aspekti, sillä esimerkkejä päätöksenteosta, jota ohjaa valta tai eduntavoittelu, on riittämiin sekä kirkon historiasta että kirkon ulkopuolelta. Valta on voimista kavalin esiintyessään yhteisen hyvän nimissä. Emme saa luovuttaa ja tunnustaa, että valta pohjimmiltaan ohjaa päätöksiämme – meidän on uskossa ja teoissa todettava, että Henki on vahvempi. Jos tämä onnistuu, niin tällöin Jumalan avulla voimme tehdä mahdottomasta mahdollista.

Edellä mainittu ei tarkoita, että meidän olisi valittava raa-an realismin tai ihanan idealismin väliltä. On huomioitava, että vaikka ylpeästi teemme päätökset suomalaisen demokratian pääajatuksia seuraten, niin kirkollisen päätöksenteon pohjana ei ole yksilö tai hänen oikeutensa. Sen pohjana on Kristus ja päämääränä ykseys Hengessä. Kirkon perinteestä nouseva ykseys ei ole monoliittista yhdenmielisyyttä, vaan juuri kirkollisen mielen sisäistämistä kunkin henkilökohtaisia pyrkimyksiä rajaavaksi. Varhaisen jakamattoman kirkon isä **Tertullianus** totesi konsiliaarisesta kirkkoymmärryksestä seuraavaa: ”*Ja kuinka kunniaakasta onkaan kokoontua uskon ohjaamina yhteen maan ääristä asti Kristuksen eteen! Katsokaa: 'Miten hyvä ja kaunis onkaan veljesten yhteinen, sopuisa elämä!'*”  
Hyvät kirkolliskokousedustajat!

Terve kriittisyys on myös jokaisen hedelmällisen keskustelun polttoaine, emmekä kirkon työntekijöinäkään tee tähän poikkeusta. Kriittistä keskustelua tarvitaan tänä päivänä ehkä jopa enemmän kuin aiemmin. Jokainen meistä on varmasti tunnistanut, että globalisoitunut maailma kriiseineen on tänään monimutkainen, ehkä jopa hämmäntäväkin paikka. Mutta uskonto ei ole suinkaan häviämässä, vaan se saa uusia painotuksia ja etsii uusia ilmenemismuotoja. Senkin takia kirkkomme holistisen opetuksen äänenkäyttäjinä meidän on asemoiduttava suhteessa toimintaympäristöömme. Meillä ei ole varaa jättäytyä sivustaseuraajiksi, vaan entistä tietoisemmin rakennettava luottamusta ja vakuutettava tarpeellisuuttamme siellä missä toimimme. Meidän on otettava eettisten ja arvokysymysten ammatillaisille luonnostaan lankeava rooli keskusteluissa, jotka koskevat niin yhteiskunnallemme kuin koko planeetalle tärkeitä asioita.

Nostan nyt esille vain muutaman fragmentin, johon haluan kiinnittää huomiotanne. Kirkkomme toimii tämän ajan muuttuvien yhteisöjen keskellä. Vertaisverkkoon siirtynyt maailma ja sitä hyödyntävät kommunikointivälineet saavat todellisen maailman näyttämään pienemmältä kuin ennen. Maailma niin sanotusti tulee monipuolisesti ulottuville ja nähtäville. Samalla tulemme tietoisiksi sen suunnattomista mahdollisuuksista kuin sen suurista ongelmistakin.

Media ja sen käyttämä teknologia voi asettaa eteemme maailman, jota on eettisessä ja moraalisisessa mielessä paljon vaikeampi kohdata kuin sitä maailmaa, jossa esimerkiksi isovanhempamme elivät. Pahimmillaan se voi vääristää radikaalisti ihmiskäsityksen ja maailmankuvan.

Mediaoperoidut ”pogromit” voivat käytännössäkkin johtaa väkivaltaan ja vandalismiin. Esimerkiksi maamme suurin juutalainen seurakunta Helsingissä sai tässä kuussa kokea poikkeuksellisen törkeää häirintää, mutta tähän Helsingin seurakunnan nuoret aikuiset vastasivat hyvällä – kukittamalla

synagogan aidan. Teko oli paikallishistoriallisesti ennen kokematon ja tunteikas hetki. Tätä juuri elävä kristillisyyden hienoimmillaan on – hyvän teon valintoja ja kannanottoja. Rauhan rakentaminenhan pysyy kristillisenä perusasenteena aina ja tässä suhteessa media ja teknologia voi parhaimmillaan olla oivallinen keskustelufoorumi ja ehtymätön tietolähde. Kirkkommekin on netissä ja hyvä niin.

Tästä huolimatta jokin meidän ajassamme ilmeisesti jättää ihmisen epävarmaksi siitä, miten hän kykenee rakentamaan pysyviä yhteyksiä toisiin ihmisiin. Ikään kuin tämän päivän yhdeksi eettiseksi arvoksi on tullut reaaliaikainen yhteys toisiin ihmisiin: kenelle minä olen juuri nyt olemassa tai kenen kanssa minulla juuri nyt on tuo tavoiteltu reaaliaikainen yhteys? Yksilöt ja yhteisöt ovat lopulta herkkiä instrumentteja.

Erään suosituksen sosiaalisen media-alustan perustaja totesi muutama vuosi sitten puheessaan, että aikamme mullistukset ovat suureksi osaksi seurausta yhteisöjen hajoamisesta. Hän harmitteli, että ”kaikentyyppisten ryhmien jäsenmäärät ovat muutamassa vuosikymmenessä pienentyneet jopa neljänneksellä. Se tarkoittaa, että suuri joukko ihmisiä joutuu nyt etsimään merkitystä ja tukea jostain muualta.” Hänen lupauksenaan oli johtaa yhteisöjen uudelleen muodostamista firmansa insinöörien voimin, joka hänen visiossaan korvaisi seurakuntapappien hylkäämisen vastuun.

Ikään kuin edellistä jatkaen – jopa järjenvastaisesti – totesi meidän suomalaisessa kontekstissämme tunnettu ja palkittu esseisti **Antti Nylén** viimekuisessa Kotimaa -lehdessä: ”Pappi voitaisiin periaatteessa korvata robotilla. Messu on pyhä joka tapauksessa.”

Varmasti jokainen meistä on eri mieltä Nylénin kanssa robotiikasta, mutta hänenkin kannanottonsa sopii mallikkaasti yhteen eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan viime vuonna julkaiseman raportin kanssa, jonka alaotsikko kuuluu: *Yhteiskunnan toimintamallit uudistava radikaali teknologia*. Sen kuvaamat tekniset kehitysaskeleet voivat vaikuttaa utopistisilta, mutta kaikista on jo viitteitä.

Millainen vaikutus tällä kehityksellä tulee olemaan ihmiskäsitykselle, jos vaikkapa biologian, lääketieteen ja elektroniikan alat kohtaavat? Kun aivotutkimus etenee ihmisen ja tietokoneen yhdistämiseen, mihin sijoittuu ihmisen persoonallisuus, hänen minänsä? Onko ihmisrobotikin jumalankuva? Nämä ovat myös teologisia kysymyksiä, joiden kanssa kirkkomme on tultava ennen pitkään vuoropuheluun muuallakin kuin yliopiston seinien sisällä.

Arvoisat esipaimenet, isät, veljet ja sisaret!

Yhteisöllisyys ei ole vain yksi asia ja ulottuvuus. Se on kirjo, joka avautuu moneen suuntaan. Monet näkemykset tukevat käsitystä, että vahva ihmistenvälinen yhteisöidentiteetti auttaa selviämään vaikeista muutostilanteista. Se luo pysyvyyttä ja turvallisuutta sekä lisää yhteisöllisyyden tunnetta. Ortodoksisen identiteettimme voima on näin ollen sisäänsä sulkevaa. Tätä työtä myös me olemme täällä mahdollistamassa ja varmistamassa kirkkomme tulevaisuutta toimintakertomusten, tilinpäätösten ja talousarvioiden lomassa.

Tässä luostarissa meitä ennen ja meidän aikamme kannetut esirukoukset eivät merkitse vain siunausta pyrinneillemme, vaan ne muistuttakoon meitä Kristuksen kasvoista, joiden tulisi piirtyä esiin ja eteemme myös maanpäällisiä asioita hoitaessamme. Tänään rukouksemme olkoon kuitenkin meitä sitova lupauksemme tavoitella koko kirkon parasta.

Näillä mietteillä julistan Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2019 kirkolliskokouksen avatuksi ja toivotan sen työlle Jumalan siunausta.

## 6. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. (Liite 1. Esityslista kirkolliskokouksen I täysistunto 25.11.2019)

## 7. Asia 1. Puheenjohtajiston ja sihteeristön toteaminen sekä varapuheenjohtajien valitseminen

Kirkollishallituksen esitys

Puheenjohtajisto ja sihteeristö

Kirkolliskokouksen puheenjohtajistona on (OrtK 174/2007 40 §):

Puheenjohtaja	arkkipiispa Leo
1. varapuheenjohtaja	metropoliitta Arseni
2. varapuheenjohtaja	metropoliitta Elia

Kirkollishallitus (OrtK 174/2007 40 §) on nimennyt vuoden 2019 kirkolliskokouksen sihteeriksi palvelukeskuksen lakimies Jari Rantalan ja hallinnon assistentti Annaleea Kempaisen.

Varapuheenjohtajisto

Kirkolliskokous (OrtK 174/2007 40 §) kutsuu varapuheenjohtajiksi yhden papiston edustajan ja yhden maallikkoedustajan.

### Päätös:

Esityksen mukaan.

Varapuheenjohtajiksi valittiin Anna-Katriina Salmikangas ja rovasti Markku Salminen.

## 8. Ääntenlaskijoiden valinta

Valitaan kaksi ääntenlaskijaa kirkolliskokouksen ajaksi.

### Päätös:

Ääntenlaskijoiksi valittiin Matti Tolvanen ja pastori Jonas Bergenstad.

## 9. Asia 2

### a) Kirkolliskokouksen asialuettelon vahvistaminen

Kirkollishallituksen esitys vuoden 2019 kirkolliskokouksen asialuetteloksi:

#### Kokouksen järjestäytyminen

1. Puheenjohtajiston ja sihteeristön toteaminen sekä varapuheenjohtajien valitseminen
2. Kirkolliskokouksen asialuettelon vahvistaminen ja asioiden käsittely valiokunnissa
3. Kirkolliskokouksen menojen kattaminen, päättäminen edustajien ja avustajien palkkioista

#### Kirkollishallituksen esitykset

4. Kirkolliskokouksen valiokuntien jäsenten valinta
5. Kirkollishallituksen asiantuntijajäsenten valinta
6. Kirkon tilintarkastajien valitseminen
7. Kirkon keskusrahaston tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus vuodelta 2018 sekä vastuuvapaudesta päättäminen

8. Keskusrahaston vuoden 2020 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2020–2022
9. Apulaispiispan toimen täyttäminen
10. Kirkollishallitukselle saapuneet aloitteet
  - a) Nunna Elisabetin aloite palvelukeskuksen nykymuotoisen toiminnan arvioinnista
  - b) Kuopion ortodoksisen seurakunnan ja Esko Huovisen aloite avustuksen myöntämisestä Kuopion ortodoksiselle seurakunnalle
  - c) Metropoliitta Arsenin ja Metropoliitta Elian aloite hiippakuntarajojen tarkastuksesta
  - d) Kanttorien (Merras-Häyrynen, Matsi, Laukkanen) aloite avustuksen myöntämisestä kirkkolaulupäiviä varten
11. Lakityöryhmän esitykset
  - a) Lain muutoksista
  - b) Kirkkojärjestyksen muutoksista
12. Kiinteistöryhmän raportti
13. Taloustyöryhmän raportti
14. Hallinnon uudistuksen ohjausryhmän väliraportit
  - a) Hallinnonuudistusraportti
  - b) Kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelma
15. Lakityöryhmän toimeksiannon jatkaminen
16. Kolttaasaamelaisten edustus kirkolliskokouksessa

#### **Tiedoksi merkittävät asiat**

17. Vuoden 2018 kirkolliskokouksen päätökset ja jatkotoimet
18. Keskusrahaston ja seurakuntien yhteiset tulos- ja taselaskelmat sekä Valamon luostarin ja Lintulan luostarin tilinpäätökset vuodelta 2018
19. Yhdistelmä-laskelma, joka käsittää kirkon keskusrahaston tilinpäätöksen, Skiitta Oy:n tilinpäätöksen sekä Konevitsan ja Petsamon luostarien tilinpäätökset vuodelta 2018
20. Skiitta Oy:n talousarvio vuodelle 2020
21. Tilintarkastusyhteisö PwC:n raportit seurakuntien verotuksesta
22. Suomen ortodoksisen kirkon työvirekyselyn tulokset
23. Suomen ortodoksisen kirkkomuseon säätiön esitys taloustilanteen tervehdyttämiseksi

#### **Päätös:**

Esityksen mukaan.

#### **b) Asioiden käsittely valiokunnissa**

Kirkollishallitus esittää, että asiat käsitellään valiokunnissa seuraavasti:

Hallintovaliokunta, asiat: 10a, 12, 14a  
 Lakivaliokunta, asiat: 9, 10c, 11a, 11b, 15, 16  
 Sivistysvaliokunta, asiat: 14b  
 Talousvaliokunta, asiat: 7, 8, 10b, 10d, 13

Asia päätetään kohdassa 15.

#### **Päätös:**

Päätettiin, että tämän asiakohdan osalta päätös tehdään lähetekeskustelun jälkeen, asiakohdassa 15.

### 10. Asia 3. Kirkolliskokouksen menojen kattaminen, päättäminen edustajien ja avustajien palkkioista

Kirkollishallituksen esitys

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että kirkolliskokouksen menot katetaan keskusrahaston varoista ja että edustajille, sihteereille ja avustajille suoritetaan palkkiot ja korvaukset seuraavasti:

1. Matkakorvaukset, päivärahat ja mahdollinen ylityö maksetaan toimihenkilöille kirkon työehtosopimuksen mukaan.
2. Edustajien ja avustajien majoitus sekä matkakorvaukset kokouspäivinä maksetaan suoraan kirkon varoista. Edustajat vastaavat mahdollisista puhelinkuluistaan itse. Palkkioina suoritetaan kokouspäiviltä puhemiehistölle 50 euroa ja muille kokousedustajille 40 euroa. Palkkion lisäksi kokousedustajille korvataan kokouksesta aiheutuneet todelliset ansionmenetykset.
3. Valiokuntien puheenjohtajille ja sihteereille maksetaan palkkiona 50 euroa kokouspäivältä.
4. Edustajille ei makseta kokouspäiviltä erillistä päivärahaa.
5. Edustajien tulee hakea korvauksia kahden kuukauden kuluessa kirkolliskokouksen päättymisestä.

#### **Päätös:**

Esityksen mukaan.

### 11. Asia 4. Kirkolliskokouksen valiokuntien jäsenten valinta

Kirkollishallituksen esitys

Kirkollishallituksen esityksessä on huomioitu kirkolliskokouksen edustajien omat toiveet, kirkollishallitukselle toimitetuista ansioluetteloista ilmenevä ammattitaito, aikaisempi työskentely valiokunnissa, sukupuolijakauma sekä jäsenten lukumääräinen jakautuminen mahdollisimman tasapuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti eri valiokuntien välillä.

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle seuraavanlaista valiokuntajakoa:

**Lakivaliokunta:** Jonas Bergenstad, Ritva Bly, Tuovi Haikala, Mikko Sidoroff, Matti Tolvanen

**Sivistysvaliokunta:** Anna Kasdaglis, Juhani Matsi, Risto Nordell, Elina Palola, Juha Riikonen, Aleksander Roszczenko, Ulla Saarinen, arkkimandriitta Sergei

**Hallintovaliokunta:** Heikki Huttunen, Jarmo Ihalainen, Dmytro Lang, Sofia Laukkanen, Lea Oravalahti-Pehkonen, Mikael Sundkvist, nunna Elisabet (Liisa Toppila), Timo Tynkkynen, Teo Merras, Jaana Tanhuanpää

**Talousvaliokunta:** Armas Hakkola, Esko Huovinen, Ioannis Lampropoulos, Mari Mattila, Hannele Meskus, Varvara Merras-Häyrynen, Marko Patronen, Anna-Katriina Salmikangas, Markku Salminen

**Tarkastusvaliokunta:** Lea Oravalahti-Pehkonen, Anna Kasdaglis, Marko Patronen, Matti Tolvanen

#### **Päätös:**

Edustaja Varvara Merras-Häyrynen esitti, että Armas Hakkola valittaisiin hallintovaliokuntaan ja Jarmo Ihalainen talousvaliokuntaan.



Suoritettiin suljettu lippuäänestys, äänestyksen tulos: Varvara Merras-Häyrysen esitys sai 28 ääntä, kirkollishallituksen esitys 5 ääntä ja tyhjiä ääniä 2.

Vastaehdotus hyväksyttiin, muilta osin kirkollishallituksen esityksen mukaan.

## 12. Asia 5. Kirkollishallituksen asiantuntijajäsenten valinta

Kirkollishallituksen esitys

Kirkolliskokous valitsee toimikaudekseen kirkollishallituksen neljä asiantuntijajäsentä ja henkilökohtaista varamiestä OrtL:n 31 ja 32 §:n mukaisesti.

Kirkollishallitus esittää, että kirkolliskokous valitsee toimikaudekseen kirkollishallituksen neljä asiantuntijajäsentä ja heille henkilökohtaiset varamiehet.

### **Päätös:**

Merkittään, että pidettiin tekninen tauko 15 minuuttia.

Lakimiesjäsen: Matti Tolvanen, henkilökohtainen varajäsen Heikki Piironen

Pappisjäsen: Marko Patronen, henkilökohtainen varajäsen Markku Salminen

Nunna Elisabet, henkilökohtainen varajäsen Ritva Bly

Anna-Katriina Salmikangas, henkilökohtainen varajäsen Jarmo Ihalainen

## 13. Asia 6. Kirkon tilintarkastajien valitseminen

Kirkollishallituksen esitys

Kirkolliskokous valitsee toimikaudekseen kirkon tilintarkastajat OrtL:n 58§:n mukaisesti. Kirkon tilintarkastajana toimii KHT tilintarkastusyhteisö PWC Oy ja vastuulliset tilintarkastajat ovat Kuopion toimistosta.

Kirkon ja sen seurakuntien hallinnon uudistaminen on vireillä ja keskitetyn taloushallinnon kautta on pyrkimyksenä yhtenäistää kaikkien yksiköiden toimintatapoja ja kirjanpitoikäytäntöä. Tässä työssä nykyinen tilintarkastusyhteisö on paras vaihtoehto tuntiessaan kirkon hallinnollisen sekä taloudellisen rakenteen ja yhteisö toimii tällä hetkellä myös eräiden seurakuntien tilintarkastajana.

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että aikaisemmin valittu tilintarkastusyhteisö jatkaa tehtävässä.

### **Päätös:**

Esityksen mukaan.

## 14. Lähetekeskustelu

Arkkimandriitta Sergei käytti puheenvuoron asiaan 8. Keskusrahaston vuoden 2020 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2020–2022. Liitteet 2-3.

Ritva Bly käytti puheenvuoron asiaan 8. Keskusrahaston vuoden 2020 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2020–2022. Liite 4.

Ioannis Lampropoulos käytti puheenvuoron asiaan 8. Keskusrahaston vuoden 2020 talousarvio sekä

toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2020–2022.

Metropoliitta Arseni käytti puheenvuoron asiaan 9. Apulaispiispan toimen täyttäminen. Liite 5.

Esko Huovinen käytti puheenvuoron asiaan 9. Apulaispiispan toimen täyttäminen. Liite 6.

Metropoliitta Elia käytti puheenvuoron asiaan 9. Apulaispiispan toimen täyttäminen. Liite 7.

Timo Tynkkynen käytti puheenvuoron asiaan 9. Apulaispiispan toimen täyttäminen. Liite 8.

Mikael Sundkvist käytti puheenvuoron asiaan 9. Apulaispiispan toimen täyttäminen. Liite 9.

Markku Salminen käytti puheenvuoron asiaan 9. Apulaispiispan toimen täyttäminen. Liite 10.

Ritva Bly käytti puheenvuoron asiaan 9. Apulaispiispan toimen täyttäminen. Liite 11.

Kahvitauko klo 15.45-16.35.

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala suoritti nimenhuudon. Kaikki kirkolliskokousedustajat olivat paikalla.

Tuovi Haikala käytti puheenvuoron asiaan 10a. Nunna Elisabetin aloite palvelukeskuksen nykymuotoisen toiminnan arvioinnista. Liite 12.

Metropoliitta Arseni käytti puheenvuoron asiaan 10b. Kuopion ortodoksisen seurakunnan ja Esko Huovisen aloite avustuksen myöntämisestä Kuopion ortodoksiselle seurakunnalle. Liite 13.

Esko Huovinen käytti puheenvuoron asiaan 10b. Kuopion ortodoksisen seurakunnan ja Esko Huovisen aloite avustuksen myöntämisestä Kuopion ortodoksiselle seurakunnalle. Liite 14.

Ioannis Lampropoulos käytti puheenvuoron asiaan 10b. Kuopion ortodoksisen seurakunnan ja Esko Huovisen aloite avustuksen myöntämisestä Kuopion ortodoksiselle seurakunnalle.

Metropoliitta Elia käytti puheenvuoron asiaan 10c. Metropoliitta Arsenin ja Metropoliitta Elian aloite hiippakuntarajojen tarkastuksesta. Liite 15.

Metropoliitta Arseni käytti puheenvuoron asiaan 10c. Metropoliitta Arsenin ja Metropoliitta Elian aloite hiippakuntarajojen tarkastuksesta. Liite 16.

Matti Tolvanen käytti puheenvuoron asiaan 11 a ja b. Lakityöryhmän esitykset. Liite 17.

Mikael Sundkvist käytti puheenvuoron asiaan 11 a ja b. Lakityöryhmän esitykset. Liite 18.

Marko Patronen käytti puheenvuoron asiaan 11 a ja b. Lakityöryhmän esitykset. Liite 19.

Teo Merras käytti puheenvuoron asiaan 11 a ja b. Lakityöryhmän esitykset. Liite 20.

Mikko Sidoroff käytti puheenvuoron asiaan 11 a ja b. Lakityöryhmän esitykset. Liite 21.

Ioannis Lampropoulos käytti puheenvuoron asiaan 11 a ja b. Lakityöryhmän esitykset.

Markku Salminen käytti puheenvuoron asiaan 11 a ja b. Lakityöryhmän esitykset.

Ioannis Lampropoulos käytti puheenvuoron asiaan 12. Kiinteistötyöryhmän raportti.

Tuovi Haikala käytti puheenvuoron asiaan 13. Taloustyöryhmän raportti. Liite 22.

Mikael Sundkvist käytti puheenvuoron asiaan 13. Taloustyöryhmän raportti. Liite 23.

Tuovi Haikala käytti puheenvuoron asiaan 13. Taloustyöryhmän raportti.

Mikko Sidoroff käytti puheenvuoron asiaan 14a. Hallinnon uudistuksen ohjausryhmän väliraportit. Liite 24.

Heikki Huttunen käytti puheenvuoron asiaan 14a. Hallinnon uudistuksen ohjausryhmän väliraportit.

Ritva Bly käytti puheenvuoron asiaan 14a. Hallinnon uudistuksen ohjausryhmän väliraportit. Liite 25.

Mikael Sundkvist käytti puheenvuoron asiaan 14b. Hallinnon uudistuksen ohjausryhmän väliraportit. Liite 26.

Marko Patronen käytti puheenvuoron asiaan 16. Koltasaamelaisten edustus kirkolliskokouksessa. Liite 27.

Lähetekeskustelu alkoi 14.55 ja päättyi klo 18.05.

## **15. Päätetään asioiden käsittelystä valiokunnissa**

### **Päätös:**

Esityksen mukaan.

## **16. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta**

Toinen täysistunto päätettiin pitää tiistaina 26.11.2019 klo 9.00.

## **17. Ilmoitusasiat**

Stuertit esittäytyivät.

Esityslistat ovat kirkon intrassa sähköisessä muodossa ja ne jaetaan pöydälle paperisena.

Valiokunnan kokoontuvat ensimmäisen kerran maanantaina 25.11. klo 19.00.

## **18. Loppurukous**

Loppurukouksena laulettiin ”Totisesti on kohtuullista”.

## **19. Istunnon päättäminen**

Puheenjohtaja päätti I täysistunnon klo 18.10.

\*\*\*

## Kirkolliskokouksen toinen täysistunto 26. marraskuuta 2019 klo 9.00-9.10

### 1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin Taivaallinen kuningas.

### 2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala toimitti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla.

### 3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. (Liite 28. Esityslista kirkolliskokouksen II täysistunto 26.11.2019)

### 4. I Käsittely

#### Asia 9. Apulaispiispan toimen täyttäminen

Lakivaliokunta

Asia 9. Apulaispiispan toimen täyttäminen. Asia pantiin pöydälle.

- Piispainkokous on antanut asiasta esityslistan liitteenä olevan lausunnon.

Talousvaliokunta

Asia 10d. Kanttorien (Merras-Häyrynen, Matsi, Laukkanen) kirkolliskokousaloite avustuksen myöntämisestä kirkkolaulupäiviä varten. Asia pantiin pöydälle.

Hallintovaliokunta

Asia 10a. Nunna Elisabetin aloite palvelukeskuksen nykymuotoisen toiminnan arvioinnista. Asia pantiin pöydälle.

### 5. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Kolmas täysistunto päätettiin pitää 26.11.2019 klo 9.30 ja neljäs täysistunto pidetään klo 27.11.2019 klo 9.00.

### 6. Ilmoitusasiat

Ei ollut.

### 7. Istunnon päättäminen

Puheenjohtaja päätti II täysistunnon klo 9.10.

\*\*\*

## Kirkolliskokouksen kolmas täysistunto 26. marraskuuta 2019 klo 9.30-9.35

### 1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin Taivaallinen kuningas.

### 2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala toimitti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla.

### 3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. (Liite 29. Esityslista kirkolliskokouksen III täysistunto 26.11.2019)

### 4. II Käsittely

#### Asia 9. Apulaispiispan toimen täyttäminen

##### Lakivaliokunnan mietintö

##### Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää, että kirkollishallituksen esitys hylätään. Apulaispiispan vaalia ei toimiteta tässä kirkolliskokouksessa

##### Päätöksen perustelut

Lakivaliokunta toteaa, että OrtL 40.2 §:n mukaan apulaispiispan tehtävistä ja sijoituspaikasta määrää piispainkokous. Apulaispiispan vaalin voi toimittaa vain, jos apulaispiispan tehtävät ja sijoituspaikka on määriteltä mainitun säännöksen mukaisesti. Piispainkokous ei ole määritellyt apulaispiispan tehtäviä eikä sijoituspaikkaa.

25. marraskuuta 2019

Matti Tolvanen

Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Iiris Vainio

Sihteeri

##### Päätös:

Suoritettiin äänestys käden nostolla, äänestyksessä annettiin 2 jaa ääntä.

Hyväksyttiin lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

**Asia 10d. Kanttorien (Merras-Häyrynen, Matsi, Laukkanen) kirkolliskokousaloite avustuksen myöntämisestä kirkkolaulupäiviä varten.**

##### Talousvaliokunnan mietintö

##### Päätösesitys

Talousvaliokunta suhtautuu myönteisesti aloitteen määrärahan myöntämiseen ja käsittelee asian kirkollishallituksen esityksen mukaisesti talousarvion (asia numero 8) yhteydessä.

**Päätöksen perustelut**

Talousvaliokunta yhtyy aloitteessa esitettyihin perusteluihin.

25. marraskuuta 2019

Markku Salminen  
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski  
Sihteeri

**Päätös:**

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

**Asia 10a. Nunna Elisabetin aloite palvelukeskuksen nykymuotoisen toiminnan arvioinnista****Hallintovaliokunnan mietintö****Päätösesitys**

Hallintovaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen, että palvelukeskuksen toiminta arvioidaan vuoden 2020 aikana osana kirkon hallinnon uudistusta. Kirkollishallitus totesi esityksessään, että osana uudistusprosessia on tarpeen arvioida myös palvelukeskuksen edellytykset ja resurssit hallinnon uudistuksen jälkeen tuotettavien palveluiden osalta. Arvioinnissa on selvitettävä seurakunnille tuotettavien palveluiden tarve ja niiden tuottamisesta aiheutuvat kustannukset. Selvitys koskee henkilöstö- ja lakipalveluita, talouspalveluita, kiinteistöpalveluita, keskusrekisteriä, koulutusta ja kasvatusta, it-palveluita sekä kirkon palvelusopimuksia järjestöjen kanssa. Arvioinnissa on otettava huomioon tuotettavien palveluiden lisäksi julkisoikeudellisen yhteisön oikeudellisesta asemasta johtuvien velvoitteiden ja vastuiden hoitaminen ja niiden kustannukset. Selvitys on aloitettava huhtikuun 2020 loppuun mennessä ja sen on oltava valmis käsiteltäväksi kirkolliskokouksessa 2020.

**Päätöksen perustelut**

Hallintovaliokunta toteaa, että arvioinnin tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, kuinka palvelut voidaan tuottaa seurakuntien tarpeita vastaavasti ja kustannustehokkaasti sekä kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Kirkollishallitus on 22.10.2019 tehnyt päätöksen, jonka mukaan hiippakuntien toimintojen arviointiraportti tuodaan vuoden 2020 kirkolliskokouksen käsiteltäväksi. Kyseiset raportit on syytä käsitellä samanaikaisesti vuoden 2020 kirkolliskokouksessa.

25. marraskuuta 2019

Nunna Elisabet  
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Aila Koivisto  
Sihteeri

**Päätös:**

Hyväksyttiin hallintovaliokunnan mietinnön mukaisesti.

**5. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta**

Neljäs täysistunto päätettiin pitää 27.11.2019 klo 9.00.

**6. Ilmoitusasiat**

Helsingin ortodoksisen seurakunnan tarjoamat iltapäiväkahvit tiistaina 26.11. klo 15.30 Kulttuurikeskuksella. Mari Mattila esittelee samalla vapaaehtoistoiminnan videoita.

**7. Istunnon päättäminen**

Puheenjohtaja päätti III täysitunnon klo 9.35.

\*\*\*

## Kirkolliskokouksen neljäs täysistunto 27. marraskuuta 2019 klo 9.00-9.30

### 1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin Taivaallinen kuningas.

### 2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala toimitti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla.

### 3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. (Liite 30. Esityslista kirkolliskokouksen IV täysistunto 27.11.2019)

### 4. Uudelleen käsiteltävät asiat

#### I Käsittely

##### Hallintovaliokunta

Asia 10a. Nunna Elisabetin aloite palvelukeskuksen nykymuotoisen toiminnan arvioinnista.

Asia pantiin pöydälle.

- Täydennetyn mietinnön käsittely

#### II Käsittely

##### Lakivaliokunta

Asia 9. Apulaispiispan toimen täyttämisen

- Äänestysmenettelyssä tapahtuneen virheen oikaiseminen

### Lakivaliokunnan mietintö

#### Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää, että kirkollishallituksen esitys hylätään. Apulaispiispan vaalia ei toimiteta tässä kirkolliskokouksessa

#### Päätöksen perustelut

Lakivaliokunta toteaa, että OrtL 40.2 §:n mukaan apulaispiispan tehtävistä ja sijoituspaikasta määrää piispainkokous. Apulaispiispan vaalin voi toimittaa vain, jos apulaispiispan tehtävät ja sijoituspaikka on määritelty mainitun säännöksen mukaisesti. Piispainkokous ei ole määritellyt apulaispiispan tehtäviä eikä sijoituspaikkaa.

25. marraskuuta 2019

Matti Tolvanen

Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Iiris Vainio

Sihteeri



**Päätös:**

Suoritettiin äänestys käden nostolla. Äänestyksessä annettiin 3 jaa ääntä, 31 ei ääntä ja 1 tyhjä ääni.

Hyväksyttiin lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

**5. I käsittely**

Lakivaliokunta

Asia 10c. Metropoliitta Arsenin ja Metropoliitta Elian aloite hiippakuntarajojen tarkastuksesta. Asia pantiin pöydälle.

Asiat 11a. Lakityöryhmän esitys lain muutoksista ja 11b. Lakityöryhmän esitys kirkkojärjestyksen muutoksista. Asiat pantiin pöydälle.

Asia 15. Lakityöryhmän toimeksiannon jatkaminen. Asia pantiin pöydälle.

Asia 16. Kolttasaamelaisten edustus kirkolliskokouksessa. Asia pantiin pöydälle.

Talousvaliokunta

Asia 7. Kirkon keskusrahaston tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus vuodelta 2018 sekä vastuuvapaudesta päättäminen. Asia pantiin pöydälle.

Asia 13. Taloustyöryhmän raportti. Asia pantiin pöydälle.

Hallintovaliokunta

Asia 12. Kiinteistötyöryhmän raportti. Asia pantiin pöydälle.

**6. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta**

Vuodes täysistunto päätettiin pitää 27.11.2019 klo 13.00.

**7. Ilmoitusasiat**

Jari Rantala kertoi asioiden käsittelyjärjestyksestä täysistunnoissa. Eriävä mielipide tai vastaesitys tulee tehdä kirjallisena ja toimittaa sihteeristölle 30 minuuttia ennen täysistunnon alkua.

Keskiviikkona 27.11. iltapäiväkahvien yhteydessä on kirkkomuseo Riisan taloustilanteen esittely.

Igumeni Sergei ilmoitti, että torstaina 28.11. noudatetaan luostarin normaalia palvelusaikataulua, aamupalvelus klo 6.00 ja liturgia klo 7.00. Luostarimuseoon on vapaa pääsy kaikilla edustajilla kokouksen ajan.

**8. Istunnon päättäminen**

Puheenjohtaja päätti IV täysistunnon klo 9.30.

\*\*\*

## Kirkolliskokouksen viides täysistunto 27. marraskuuta 2019 klo 13.07-13.30

### 1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin Taivaallinen kuningas.

### 2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala toimitti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla.

### 3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. (Liite 31. Esityslista kirkolliskokouksen V täysistunto 27.11.2019)

### 4. Uudelleen käsiteltävät asiat

II Käsittely

#### Hallintovaliokunta

#### Asia 10a. Nunna Elisabetin aloite palvelukeskuksen nykymuotoisen toiminnan arvioinnista

- Täydennetyn mietinnön käsittely

#### Hallintovaliokunnan mietintö

#### Päätösesitys

Hallintovaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen, että palvelukeskuksen toiminta arvioidaan vuoden 2020 aikana osana kirkon hallinnon uudistusta. Kirkollishallitus totesi esityksessään, että osana uudistusprosessia on tarpeen arvioida myös palvelukeskuksen edellytykset ja resurssit hallinnon uudistuksen jälkeen tuotettavien palveluiden osalta. Arvioinnissa on selvitettävä seurakunnille tuotettavien palveluiden tarve ja niiden tuottamisesta aiheutuvat kustannukset. Selvitys koskee henkilöstö- ja lakipalveluita, talouspalveluita, kiinteistöpalveluita, keskusrekisteriä, viestintää, koulutusta ja kasvatusta, it-palveluita sekä kirkon palvelusopimuksia järjestöjen kanssa. Arvioinnissa on otettava huomioon tuotettavien palveluiden lisäksi julkisoikeudellisen yhteisön oikeudellisesta asemasta johtuvien velvoitteiden ja vastuiden hoitaminen ja niiden kustannukset. Selvitys on aloitettava huhtikuun 2020 loppuun mennessä ja sen on oltava valmis käsiteltäväksi kirkolliskokouksessa 2020.

#### Päätöksen perustelut

Hallintovaliokunta toteaa, että arvioinnin tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, kuinka palvelut voidaan tuottaa seurakuntien tarpeita vastaavasti ja kustannustehokkaasti sekä kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Kirkollishallitus on 22.10.2019 tehnyt päätöksen, jonka mukaan hiippakuntien toimintojen arviointiraportti tuodaan vuoden 2020 kirkolliskokouksen käsiteltäväksi. Kyseiset raportit on syytä käsitellä samanaikaisesti vuoden 2020 kirkolliskokouksessa.

26. marraskuuta 2019

Nunna Elisabet

Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Aila Koivisto

Sihteeri

**Päätös:**

Hyväksyttiin hallintovaliokunnan mietinnön mukaisesti.

**5. I käsittely**

Hallintovaliokunta

Asia 14a. Ohjausryhmän väliraportti hallinnonuudistuksesta. Asia pantiin pöydälle.

Talousvaliokunta

Asia 10b. Kuopion ortodoksisen seurakunnan ja Esko Huovisen aloite avustuksen myöntämisestä Kuopion ortodoksiselle seurakunnalle. Asia pantiin pöydälle.

Sivistysvaliokunta

Asia 14.b Ohjausryhmän väliraportti kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelmasta. Asia pantiin pöydälle.

**6. II käsittely**

Lakivaliokunta

Asia 10c. Metropoliitta Arsenin ja Metropoliitta Elian aloite hiippakuntarajojen tarkastuksesta

**Lakivaliokunnan mietintö**

**Päätösesitys**

Lakivaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen ja esittää aloitetta hylättäväksi.

**Päätöksen perustelut**

Kirkon hallinnon uudistuksen keskeisenä tavoitteena on vahvistaa jäljelle jäävien seurakuntien taloudellista ja hallinnollista asemaa seurakuntien yhdistämisen kautta. Seurakuntia yhdistämällä voidaan vähentää moninkertaista ja päällekkäistä hallintoa, saada aikaan kustannussäästöjä kiinteistökulujen vähentämisen kautta sekä kohdentaa seurakuntien henkilöstöresursseja tarkoituksenmukaisella ja tehokkaalla tavalla pastoraaliseen toimintaan.

Yhdistämällä seurakuntia fuusion kautta voidaan seurakuntien tasejatkuvuus säilyttää ja keskittämällä seurakunnille tuotettavia palveluita voidaan saavuttaa verotuksellisia etuja ja säästöjä, joita ei uudistuksessa voida vaarantaa. Tässä uudistuksessa seurakunnat liitetään kokonaisuudessaan toisiinsa edellä mainituista syistä, eikä seurakuntien pilkkominen ole tämän vuoksi mahdollista.

26. marraskuuta 2019

Matti Tolvanen

Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Iiris Vainio

Sihteeri

**Päätös:**

Hyväksyttiin lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

\*\*\*

## **Asiat 11a. Lakityöryhmän esitys lain muutoksista ja 11b. Lakityöryhmän esitys kirkkojärjestyksen muutoksista**

### **Lakivaliokunnan mietintö**

#### **Päätösesitys**

Lakivaliokunta esittää, että kirkollishallituksen esitykset OrtL:n ja kirkkojärjestyksen muutoksista hylätään ja säädösmuutokset palautetaan valmisteluun.

#### **Päätöksen perustelut**

Lakivaliokunta katsoo, että voimassaolevilla säädöksillä seurakuntajaon muutoksia ja hallinnon uudistuksia voidaan viedä eteenpäin. Tarvittavat säädösmuutokset on tarkoituksenmukaista käsitellä yhtenäisenä säädöspakettina sen sijaan, että nyt muutettaisiin yksittäisiä pykäläiä. Tällä varmistetaan tarkoituksenmukainen säädöskokonaisuus.

Pykäläehdotusten ja niiden perusteluiden lisäksi valmistelussa on arvioitava säädösmuutosten vaikutukset. Lakimuutokset on laadittava hallituksen esityksen muotoon.

26. marraskuuta 2019

Matti Tolvanen  
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Iiris Vainio  
Sihteeri

#### **Päätös:**

Hyväksyttiin lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

\*\*\*

## **Asia 15. Lakityöryhmän toimeksiannon jatkaminen**

### **Lakivaliokunnan mietintö**

#### **Päätösesitys**

Lakivaliokunta esittää, että kirkollishallituksen esitys hyväksytään. Kirkolliskokous velvoittaa kirkollishallituksen palkkaamaan avoimella haulla lakityöryhmälle päätoimisen ja määräaikaisen, lainvalmisteluun perehtyneen sihteerin, jonka toimikausi on 1.1.2020 – 30.11.2020. Lakityöryhmän on toimitettava väliraportit kirkollishallitukselle 31.3, 30.6 ja 30.9. Kirkollishallituksen on saatettava väliraportit edelleen kirkolliskokouksen lakivaliokunnalle tiedoksi työn seuranta varten.

### **Päätöksen perustelut**

Lakityöryhmän työskentelyä on tehostettava ja valmistelun laatua on parannettava. Lakivaliokunta toteaa, että työryhmällä on oltava päätoiminen lainvalmisteluun perehtynyt sihteeri, jotta säädösmuutokset saadaan päätettäväksi seuraavassa kirkolliskokouksessa. Edellä mainittuihin toimenpiteisiin on ryhdyttävä heti. Kirkollishallituksen ja kirkolliskokouksen lakivaliokunnan on säännöllisesti valvottava työn edistymistä. Lakityöryhmän voimassa oleva toimeksianto on annettu vuoden 2018 kirkolliskokouksen asiakohdassa 9. Lisäksi lakityöryhmän on otettava huomioon tämän kirkolliskokouksen asiakohdan 11a ja 11b päätös.

26. marraskuuta 2019

Matti Tolvanen  
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Iiris Vainio  
Sihteeri

### **Päätös:**

Hyväksyttiin lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

\*\*\*

### **Asia 16. Kolttasaamelaisten edustus kirkolliskokouksessa**

#### **Lakivaliokunnan mietintö**

#### **Valiokuntien lausunnot**

Valiokunta pyysi ja sai lausunnon sivistysvaliokunnalta (Liite 1).

#### **Päätösesitys**

Lakivaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen. Lisäksi lakivaliokunta esittää, että edustajapaikkoja kirkolliskokouksessa lisätään yhdellä.

### **Päätöksen perustelut**

Lakivaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esityksen perusteluihin. Nykyiset kirkolliskokousedustajien valintaperusteet säilyvät ennallaan ja lisäksi valittaisiin alkuperäiskansan edustaja. Lakityöryhmän tulee määritellä edustajan vaalikelpoisuus ottaen huomioon kolttalain (253/1995) 4 §. Mallina voi käyttää luterilaisen kirkon kirkkolain (1054/1993) 20 luvun 1 §:ää ja 23 luvun 2 §:ää.

26. marraskuuta 2019

Matti Tolvanen  
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Iiris Vainio  
Sihteeri

\*\*\*

Liite 1

Lakivaliokunnalle  
Lausunto

Asia 16. Kolttasaamelaisten edustus kirkolliskokouksessa

Sivistysvaliokunnan lausunto

Lausunto ja sen perustelut

Sivistysvaliokunnan mielestä kolttasaamelaisten edustus ortodoksisen kirkon kirkolliskokouksessa on erittäin merkittävä asia kolttasaamelaisten alkuperäiskansa-aseman tunnustamisen sekä kirkon ja kolttasaamelaisten välisten suhteiden ylläpitämisen näkökulmista.

Sivistysvaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen.

26. marraskuuta 2019

Elina Palola

Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä

Sihteeri

#### **Päätös:**

Hyväksyttiin lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

\*\*\*

#### **Talousvaliokunta**

**Asia 7. Kirkon keskusrahaston tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus vuodelta 2018 sekä vastuuvapaudesta päättäminen**

#### **Talousvaliokunnan mietintö**

Talousvaliokunta kuuli asiassa talouspäällikkö Henna Mynttistä.

#### **Päätösesitys**

Talousvaliokunta esittää kirkon keskusrahaston tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen hyväksymistä. Ylijäämä 20 542,32 € kirjataan edellisten kausien yli-/alijäämätilille. Talousvaliokunta esittää vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille.

### **Päätöksen perustelut**

Talousvaliokunta yhtyy kirkollishallituksen esitykseen. Talousvaliokunta toteaa v. 2018 kirkon saaman testamentin tuoton olevan 201 552,93 €, millä on ollut merkittävä vaikutus tilikauden tuottoihin. Menopuolella tulokseen ovat vaikuttaneet erityisesti hallinnonuudistukseen liittyvät kulut sekä arkkipiispan kanslian korjaukseen kohdistuneet kulut. Tilinpäätöksen taseen loppusumma on 17 259 897,59 €.

Talousvaliokunta toteaa keskusrahastomaksujen ja valtionavustuksen pysyneen kolmen vuoden ajan samalla tasolla. Toimintakulujen nousu perustuu yleiseen kulukehitykseen.

26. marraskuuta 2019

Markku Salminen  
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski  
Sihteeri

### **Päätös:**

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

\*\*\*

## **Asia 13. Taloustyöryhmän raportti**

### **Talousvaliokunnan mietintö**

#### **Valiokuntien lausunnot**

Valiokunta pyysi ja sai lausunnot hallinto-, sivistys- ja lakivaliokunnilta.

Valiokunta kuuli asiassa talouspäällikkö Henna Mynttistä ja kiinteistöpäällikkö Matti Rouvista.

#### **Päätösesitys**

Talousvaliokunta kiittää taloustyöryhmää monipuolisesta ja perusteellisesta raportista. Taloustyöryhmän raportti edellyttää sitouttavaa arvokeskustelua yhteisen toimintakulttuurin ja arvopohjan muodostumiseksi. Hiippakuntapiispojen johtamaa keskustelua tulee käydä koko kirkon tasolla. Keskustelu tulee sitoa osaksi hallinnonuudistuksen toteuttamista.

Talousvaliokunta katsoo, että raporttiin kirjatuista toimenpide-ehdotuksista toteutetaan hallintovaliokunnan lausunnon mukaisesti seuraavat:

1. Palvelukeskuksen koordinoimat yhdenmukaiset toiminnot ja palvelut taloushallinnossa, mikä tarkoittaa samoja käytäntöjä liikekirjanpidon, palkanlaskennan, varojen, velkojen ja pankkitilien osalta. Taloushallinnon ohjaus sitoo kaikkia seurakuntia. Vastuutaho palvelukeskuksen talouspäällikkö.
2. Keskusrahastomaksujen määrittely vaatii eri palvelujen kustannusten arvioinnin. Määrittelyn priorisointi ja aikataulutus ensi vuoden kirkolliskokouksessa. Vastuutaho kirkollishallituksen kollegio.

3. Henkilöstöressurit, -suunnitelma, työnkuvat, ohjeistus ja kohdentaminen toteutuvat hiippakuntakanslioiden ja palvelukeskuksen henkilöstön osalta ensi vuonna tehtävässä arvioinnissa. Seurakunnat toteuttavat tämän paikallistasolla hiippakunnan püispan ohjeistuksella. Vastuutaho hiippakuntapiispa ja seurakuntatasolla kirkkoherra.
4. Kirkon ja seurakuntien hankintatoimea ohjataan ja uudistetaan keskitetympään suuntaan sekä tarkastellaan pitkällä ja lyhyellä aikavälillä saatavia kustannussäästöjä (esim. työterveyshuolto, sähkö, tietotekniikka, vakuutukset). Vastuutaho palvelukeskuksen kiinteistöpäällikkö.
5. Kirkolle tulee tehdä sopeuttamissuunnitelma, joka sisältää erilaisia malleja talouden ja toiminnan yhteensovittamiseksi. Suunnitelma tulee liittää vuosittain osaksi toiminta- ja taloussuunnitelmaa.

Talousvaliokunta yhtyy hallintovaliokunnan esitykseen siitä, että valmistelu yllämainituista asioista on aloitettava välittömästi ja pantava toimeen viimeistään 1.1.2021.

Talousvaliokunta yhtyy lakivaliokunnan lausuntoon ja toteaa erityisesti, että voi olla perusteltua selvittää säädosmuutosten tarpeellisuus koskien kirkkoa yhteisenä työnantajana.

### **Päätöksen perustelut**

Päätöksen perustelut sisältyvät taloustyöryhmän laatimaan raporttiin.

26. marraskuuta 2019

Markku Salminen  
puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski  
sihteeri

\*\*\*

Liitteet

Hallintovaliokunnan lausunto

Hallintovaliokunta on vastaanottanut talousvaliokunnan lausuntopyynnön asiassa *13. Taloustyöryhmän raportti*.

Raportin toimenpide-ehdotusten prioriteettijärjestys, aikataulut ja vastuutahot:

1. Yhdenmukaiset toiminnot taloushallinnossa
2. Keskusrahastomaksujen määrittely
3. Henkilöstöressurit, -suunnitelma, työnkuvat, ohjeistus, kohdentaminen
4. Hankintatoiminta

Näiden edistymisen seuranta ja raportointi seurakunnille on ehdoton edellytys.

Raportissa on käsitelty hyvin laajasti toimenpidesuosituksia. Hallintovaliokunta esittää lausunnossaan, että yllä mainitut toimenpiteet toteutetaan ensin. Valmistelu on aloitettava välittömästi ja pantava toimeen viimeistään 1.1.2021.



Vastuussa on kirkollishallitus, joka velvoitetaan käyttämään riittävästi ulkopuolisia asiantuntijoita. Kirkollishallitus voi hyödyntää kirkolliskokouksen valiokuntia. Palvelukeskuksen arviointi tehdään vuonna 2020.

26. marraskuuta 2019

Nunna Elisabet  
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Aila Koivisto  
Sihteeri

Lakivaliokunnan lausunto:

Lausunto

Asia 13. Taloustyöryhmän raportti  
Lausunto

Lakivaliokunta esittää lausuntonaan seuraavaa:

- a) Lakivaliokunnalla ei ole säädösten pohjalta kohdista 7.6.3 – 7.6.5 lausuttavaa.
- b) Taloustyöryhmän raportin mukaiset toimenpidesuositukset voidaan toteuttaa, mikäli ne perustuvat vapaaehtosiin sopimuksiin. Voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti voidaan toteuttaa muut kohdat paitsi kirkko yhteisenä työnantajana kohdassa 10.
- c) OrtL:n muutoksella voidaan velvoittaa palvelujen hankkimista keskitetysti. Esikuvana on luterilaisen kirkon kirkkolain (1054/1993) 22 luvun 2 §:n 1 momentin 8 kohta, jossa säädetään kirkkohallituksen tehtäväksi hoitaa muun muassa seurakuntien kirjanpito ja palkanlaskenta sekä niihin liittyvä maksuliikenne.

26. marraskuuta 2019

Matti Tolvanen  
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Iiris Vainio  
Sihteeri

Lausunto  
Asia 13. Taloustyöryhmän raportti  
Sivistysvaliokunnan lausunto

Lausunto ja sen perustelut  
Sivistysvaliokunta on tarkastellut lausuntopyynnön mukaisesti erityisesti taloustyöryhmän raportin

kohtaa 7.6.2 ja sille jäi epäselväksi, mitä tarkoitetaan uudistumisella ja kehittämisellä, kun kuvataan avustuksilla tuettavia strategisia painopisteitä. Sivistysvaliokunta toteaa, että kulttuuriperinnön ja diakonian hoitaminen ovat molemmat tärkeitä tehtäviä, eikä niitä tule asettaa vastakkain. Lisäksi olisi tärkeää avata, mitä konkreettisesti tarkoitetaan ajatuksella seurakuntien kehityshankkeista ja yhteistyösopimuksista vähennettävien toiminta-avustusten korvaajina.

Järjestöt ja Valamon opisto ovat erittäin tärkeitä seurakuntien yhteistyökumppaneita, mutta ne eivät voi korvata seurakuntien perustehtäviä. Kun avustuksia myönnetään, on varmistettava, että niitä käytetään suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti tukemaan seurakuntien ja järjestöjen yhteistyötä.

26. marraskuuta 2019

Elina Palola  
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä  
Sihteeri

#### **Päätös:**

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

\*\*\*

### **Hallintovaliokunta Asia 12. Kiinteistöryhmän raportti**

#### **Hallintovaliokunnan mietintö**

#### **Lausuntopyynnöt**

Valiokunta on pyytänyt lausunnot talousvaliokunnalta, lakivaliokunnalta ja sivistysvaliokunnalta.

#### **Kuulemiset**

Hallintovaliokunta kuuli asiassa kiinteistöpäällikkö Matti Rouvista.

Hallintovaliokunnalla on ollut käytössään Museoviraston lausunto 22.11.2019 diaarinumero MV/19/05.00.02/2019.

Hallintovaliokunta kiittää kiinteistöryhmää perusteellisesta selvitystyöstä.

#### **Päätösesitys**

Hallintovaliokunta katsoo, että kiinteistöryhmän raportti tarjoaa pohjan jatkotyölle, mutta raportti ei sellaisenaan sovellu suoraan toteutettavaksi. Koko kirkon talous ei jatkossa kestä nykyisen kiinteistökannan ylläpitoa.

Hallintovaliokunta toteaa, että jatkotyössä on otettava huomioon seuraavat seikat:

- Omistussuhde säilyy entisellään siten, että seurakunnalla on täysi päätäntävalta omistamiinsa kiinteistöihin. Seurakunnat veloitetaan tekemään yhteistyötä kirkollishallituksen kanssa.
- Mikäli seurakunta päättää luopua kiinteistöistään, sakraali- ja muu arvoesineistö joko palautetaan omistajalleen tai omistajan kanssa on sovittava esineiden uudelleensijoittamisesta.

- Seurakunnalla pitää olla kriteerit, joiden pohjalta se itse arvioi rakennustensa käyttöarvon. Kriteerit voivat perustua nyt esitetyn raportin kriteereihin, mutta niiden on oltava yhtenevät koko kirkossa. Lisäksi kiinteistöille on tehtävä luotettava kuntoarvio ja investointisuunnitelma.
- Museoviraston lausunto on velvoittava siltä osin kuin siinä on viitattu voimassaolevaan lainsäädäntöön. Lausunto vaikuttaa merkittävästi seurakunnan rakennuksia koskevaan päätöksentekoon. Seurakuntien on tehtävä tiiviisti yhteistyötä Museoviraston kanssa.
- Vuokratiloihin voidaan siirtyä, jos se on toiminnallisesti ja taloudellisesti perusteltua.

Hallintovaliokunta suhtautuu myönteisesti kiinteistöpalveluiden keskittämiseen, esimerkiksi sellaisissa hankinnoissa, joissa suuren yksikön kilpailuttaminen tuottaa paremman tuloksen. Seurakuntien, joilla kirkollishallituksen arvion mukaan ei ole resursseja kiinteistöjensä asianmukaiseen hoitamiseen, edellytetään käytettävien keskitettyjä kiinteistöpalveluita.

Hallintovaliokunta ei yhdy raportissa esitettyyn keskusrahastomaksuin ylläpidettävien kiinteistöjen luetteloon. Hallintovaliokunta esittää, että kirkon keskusrahastomaksuin ylläpidettävistä kiinteistöistä päätetään yhteistyössä seurakuntien kanssa. Päätöksen perusteena on oltava kattava kiinteistöjen käyttö- ja kuntorekisteri, jonka luomiseen on varattava riittävät resurssit. Seurakuntien on käytettävä kiinteistötoimen asiantuntemusta päättäessään merkittävistä kiinteistöremonteista riippumatta siitä mikä taho rahoittaa hankkeen.

Kirkon kiinteistöistä päätettäessä on seurakunnan eri osissa asuvien ihmisten osallisuus kirkon elämään varmistettava turvaamalla säännölliset jumalanpalvelukset ja hengellisen työn saavutettavuus.

### **Päätöksen perustelut**

Seurakuntarakenteen muutos kohti suurempia yksiköitä on tosiasia. Hallintovaliokunta toteaa, että paikallisyhteisö on kirkon toiminnan perusyksikkö. Sen vuoksi päätökset kiinteistöistä on tehtävä niin, että paikallisyhteisön toiminnat turvataan.

26. marraskuuta 2019

Nunna Elisabet  
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Aila Koivisto  
Sihteeri

\*\*\*

Hallintovaliokunnalle  
Lausunto  
Asia 12. Kiinteistötyöryhmän raportti

Talousvaliokunta kuuli asiassa kiinteistöpäällikkö Matti Rouvista.

Talousvaliokunnan lausunto

Talousvaliokunta toteaa, että kiinteistötyöryhmän raportissa puhutaan korjaustarpeesta, ei korjausvelasta. Talousvaliokunta pitää tärkeänä sitä, että kukin seurakunta ja kirkko tekee kiinteistöilleen

investointisuunnitelman. Raportissa mainitut investointitarpeet perustuvat seurakunnista saatuihin tietoihin. Kiinteistöryhmän raportissa korjaustarpeen arviointi on tehty asiantuntijoiden avulla. Raportissa on otettu huomioon pyhäköt, kiinteistöt ja seurakuntasalit, ei seurakuntien tai kirkon omistamia osakehuoneistoja.

Kiinteistöpalveluiden keskittämisellä ei saavuteta välittömiä taloudellisia kustannushyötyjä. Kustannushyödyt tulevat siitä, että keskitetty kiinteistöpalvelu mahdollistaa suunnitelmallisen kiinteistönhoidon ja taloudellinen hyöty on saavutettavissa hankintojen keskittämisellä. Korjaustarpeesta n. 70 prosenttia on laskennallista korjausvelkaa.

Mikäli kiinteistöt, toisin kuin raportissa esitetään, siirtyisivät kirkon omistukseen, keskusrahastomaksut eivät merkittävästi korottuisi tällä kirkolliskokouskaudella luokkaan I kuuluvien kiinteistöjen korjaustarpeiden osalta, mikäli Mannerheimintie 8 (Helsinki) kiinteistö otetaan huomioon. Raportissa I-luokkaan sijoitetuista kiinteistöistä tuotot olisivat 2,9 miljoonaa euroa, josta 1,7 milj. kohdistuu Mannerheimintien kiinteistöön. Kiinteät vuosikulut ovat 1,4 miljoonaa euroa, josta Mannerheimintie 8 kiinteistön osuus on noin 420 000 €. Mikäli Mannerheimintien kiinteistöä ei sijoiteta luokkaan I, keskusrahastomaksun korotustarve on 0,22 prosentista 0,33 prosenttiin.

Talousvaliokunnan näkemyksen mukaan kirkon ylläpitämien kiinteistöjen siirtäminen seurakuntien omistuksesta kirkon omistukseen ei ole verotuksellisista syistä taloudellisesti järkevää. Kiinteistöjen ylläpito on ensisijaisesti seurakuntien vastuulla. Kirkko myöntää harkinnanvaraisesti avustuksia 72 esitettyyn kiinteistöön budjetin puitteissa. Keskusrahastomaksun korotuksen ratkaisee kirkolliskokous arvioituaan kiinteistöihin tarvittavan panostuksen. Keskusrahastomaksun korottamiseen vaikuttaa myös hallintovaliokunnan mietinnössä esitettävä kirkon yhteinen kiinteistöhallintomalli.

Kiinteistöjen luokitusarvoon vaikuttavat ensisijaisesti historialliset kulttuuriarvot. Pääsääntöisesti muuttoliike on jo huomioitu luokituksessa seurakuntien lausuntojen perusteella.

Museoviraston antama lausunto voi merkittävästi vaikuttaa seurakunnan rakennuksia koskevaan päätöksentekoon.

Kulttuurihistoriallisesti merkittävien rakennusten ylläpitämiseen tarvitaan valtakunnallinen strategia ulkopuolisen rahoituksen hakemista varten. Ulkopuolisen rahoituksen hakeminen vaatii hankeosaamisen johtamista ja kehittämistä sekä verkostoitumista että esimerkiksi kumppanuussopimuksia.

26. marraskuuta 2019

Markku Salminen  
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski  
Sihteeri

Lakivaliokunnan lausunto  
Lausunto

Asia 12.a Kiinteistötyöryhmän raportti  
Lausunto

Lakivaliokunta toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Museoviraston kiinteistötyöryhmän raportista antama lausunto on velvoittava siltä osin kuin siinä on viitattu voimassaolevaan lainsäädäntöön.

Mahdollisesti käytöstä poistettavien kiinteistöjen kirkollisten sakraaliesineiden omistusoikeus ei muutu. Käytöstä poistettavissa kiinteistöissä oleva lainattu omaisuus on palautettava omistajilleen tai omistajien kanssa on sovittava esineiden uudelleensijoittamisesta.

26. marraskuuta 2019

Matti Tolvanen  
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Iris Vainio  
Sihteeri

Hallintovaliokunnalle  
Lausunto

Asia 12a. Kiinteistötyöryhmän raportti  
Sivistysvaliokunnan lausunto

Lausunto ja sen perustelut

Sivistysvaliokunnan mielestä museoviraston lausunto vaikuttaa ratkaisevasti siihen, miten kiinteistötyöryhmän raportissa ehdotetut toimenpiteet pannaan täytäntöön. Lisäksi sivistysvaliokunta haluaa kiinnittää huomiota kirkollishallituksen 14.6.2019 tekemään päätökseen, jonka mukaan museoviraston lausunnon lisäksi pyydetään lausunto taidehistoriallisesta näkökulmasta FT Kari Kotkavaaralta. Tämä lausunto on välttämätön osa kokonaisuuden arviointia, mutta sitä ei ole kirkolliskokoukselle toimitettu. Lisäksi sivistysvaliokunta toivoo, että kiinteistötyöryhmä käyttää kirkkomme pyhäköistä niiden oikeita nimiä.

Sivistysvaliokunta korostaa hengellisten palveluiden saatavuuden turvaamista. Ilman tätä ulottuvuutta ei kirkon kiinteistöjä voida tarkastella kokonaisvaltaisesti. Valitettavasti kiinteistötyöryhmän raportti ei sisällä tätä näkökulmaa. Mikäli päädytään kiinteistöistä luopumisen valmisteluun, on tärkeää huolehtia surutyöstä yhdessä paikallisen yhteisön kanssa. Esimerkkeinä hyvin hoidetuista rukoushuoneiden luopumisproesseista sivistysvaliokunta haluaa nostaa esiin Oulun seurakunnan käytännöt.

Mikäli pyhäköistä luovutaan, tulee huolehtia aina myös kirkollisen esineistön asianmukaisesta arkistoinnista, puhdistamisesta sekä siirrosta yhteistyössä kirkon johtavan konservaattorin kanssa.

Seurakunnan eri osissa asuvien ihmisten osallisuus kirkon elämään varmistetaan turvaamalla säännölliset jumalanpalvelukset ja hengellisen työn saavutettavuus esimerkiksi kodeissa tai sijaistiloissa. Riskit sitoutumisessa kirkon jäsenyyteen pyritään minimoimaan edellä mainituilla toimenpiteillä.

26. marraskuuta 2019

Elina Palola  
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä  
Sihteeri

**Päätös:**

Hyväksyttiin hallintovaliokunnan mietinnön mukaisesti.

**7. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta**

Kuudes täysistunto päätettiin pitää 27.11.2019 klo 17.00.

**8. Ilmoitusasiat**

Ei ollut.

**9. Istunnon päättäminen**

Puheenjohtaja päätti V täysistunnon klo 13.30.

\*\*\*

## **Kirkolliskokouksen kuudes täysistunto 27. marraskuuta 2019 klo 17.00-17.12**

### **1. Alkurukous**

Alkurukouksena laulettiin Taivaallinen kuningas.

### **2. Läsnäolijoiden toteaminen**

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala toimitti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla.

### **3. Esityslistan hyväksyminen**

Esityslista hyväksyttiin. (Liite 32. Esityslista kirkolliskokouksen VI täysistunto 27.11.2019)

### **4. II käsittely**

#### **Hallintovaliokunta**

#### **Asia 14a. Ohjausryhmän väliraportti hallinnonuudistuksesta**

##### **Hallintovaliokunnan mietintö**

##### **Valiokuntien lausunnot**

Valiokunta pyysi lausunnot talousvaliokunnalta ja sivistysvaliokunnalta.

##### **Päätösesitys**

Hallintovaliokunta kiittää hallinnon uudistuksen ohjausryhmää tehdystä työstä ja toteaa seuraavaa:

Kirkollishallitus asetti 29.1.2019 vuoden 2018 kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti hallinnon uudistuksen ohjausryhmän valmistelemaan vuoden 2021 alusta voimaan tulevan seurakuntien hallinnonuudistuksen täytäntöönpanoa.

Työryhmän tehtävänä oli hallinnonuudistuksen koordinointi, arviointi ja ohjaus. Muutosta johtaa kussakin hiippakunnassa piispan johdolla toimiva johtoryhmä, johon kuuluvat suunniteltujen uusien seurakuntien kirkkoherrat.

-Raportissa todetaan, että muutoksen ohjaamisessa ilmenneiden haasteiden vuoksi työryhmän työskentely painottui työryhmäkeskustelujen ja strategiatyön lisäksi lähinnä yhdistymisprosessin seurantaan ja arviointiin. Tällä hetkellä suurin osa seurakuntien yhdistymispäätöksistä on tehty. Hallintovaliokunta katsoo, että jatkossa hiippakuntien johtoryhmät johtavat ja arvioivat meneillään olevaa muutosta. Hallinnon muutoksen ohjausryhmä on tältä osin saanut työnsä päätökseen. Johtoryhmät voivat käyttää tarvittaessa tukenaan asiantuntijoita. Lisäksi johtoryhmille annettua muutosvalmennusta on jatkettava vuonna 2020 johtoryhmien toiveiden pohjalta.

-Helsingin hiippakunnassa noudatetaan niin sanottua toiminta-aluemallia. Kuopion ja Karjalan sekä Oulun hiippakunnissa on valittu kappeliseurakuntamalli. Hallintovaliokunta toteaa, että toiminta-aluemalli on seurakunnan tapa organisoida hallintonsa. Siksi siitä ei ole perusteita säätää lain tai kirkkojärjestyksen tasolla. Sen sijaan toimintakulttuurin muutos on keskeistä tässä uudessa seurakuntarakenteessa. Sen vuoksi paikallisyhteisöjä tulee kannustaa ja tukea niiden toiminnassa. Paikallisyhteisöjen osallistaminen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa on elintärkeää uudistuksen läpiviemisessä. Järjestöjen palvelusopimuksissa tämä on myös otettava huomioon.

Hallintovaliokunta toteaa, että tehdyt valinnat antavat mahdollisuuden verrata mallien toimivuutta käytännön kokemuksiin perustuen. Hallintovaliokunta edellyttää, että kirkollishallitus tekee ennen tämän kirkolliskokouskauden loppua perusteellisen vertailun yllä olevista vaihtoehtoisista organisointitavoista, ja yhteenveto tuodaan vuoden 2023 kirkolliskokouksen käsittelyyn. Vertailussa on erityisesti kiinnitettävä huomiota siihen, kuinka uudistus on turvannut paikallisen osallistumisen ja vaikuttamisen hallinnon kevenemisen rinnalla uusissa seurakunnissa.

-Hallinnonuudistuksen tavoitteena on turvata kirkon toiminta. On tärkeää, että vuoropuhelu kirkon sisällä, valtion-, paikallishallinnon ja muiden tahojen kanssa kirkon tulevaisuuteen vaikuttavista asioista jatkuu keskeytyksettä.

Hallintovaliokunta esittää, että kirkollishallitus perustaa kirkon tulevaisuustyöryhmän vuoden 2020 alusta. Työryhmän tehtävänä on seurata toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia kuten esimerkiksi kirkon jäsenyys, rahoitus ja suhde opetukseen ja koulutukseen, ja tuottaa ehdotuksia kirkon päätöksentekoon. Työryhmän kokoonpanossa on otettava huomioon eri alojen asiantuntemus ja nuorten edustus.

### **Päätöksen perustelut**

Perustelut sisältyvät päätösesitykseen.

27. marraskuuta 2019

Nunna Elisabet  
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Aila Koivisto  
Sihteeri

\*\*\*

Hallintovaliokunnalle

Lausunto  
Asia 14a. Hallinnonuudistusraportti

Talousvaliokunnan lausunto

Säästöt syntyvät mahdollisesti raportin s. 5 olevassa toisessa kappaleessa mainituista yhteistyötä ja verkostomaista työtapaa korostavasta toimintakulttuurista koko kirkon tasolla. Tosiasiallisesti mahdolliset säästöt voidaan arvioida 3 – 5 vuoden kuluttua.

Talousvaliokunnan näkemyksen mukaan hallinnonuudistus ei sinällään takaa seurakuntien taloudellista itsenäisyyttä, vaan osiin seurakunnista vaikuttavat aiemmin tehdyt taloudelliset ratkaisut. Jotta taloudellinen itsenäisyys toteutuisi hallinnonuudistuksessa tarvittaisiin positiivista jäsenkehitystä, varainhankinnan kehittämistä ja yhtenäisiä taloudenhoidon käytäntöjä sekä ratkaisuja.

Yhteinen veroprosentti vaatisi huomattavaa tiedotuksellista ja viestinnällistä panostusta. Tämän hetkinen seurakuntien laskennallinen keskimääräinen veroprosentti on 1,88 prosenttia (alin 1,75



prosenttia, korkein 2,2 prosenttia). Seurakuntien valtuustot päättävät itsenäisesti veroprosentistaan. Tällä hetkellä kirkon alueelliset taloudelliset erot vaikuttavat merkittävästi seurakuntien yhdenvertaisuuteen. Yhtenäinen veroprosentti edistäisi tasavertaisuuden kokemista, mutta ei välttämättä yhdenmukaista palvelujen saamista koko kirkon alueella. Yhtenäiseen veroprosenttiin siirtyminen edellyttää vaikuttavuuslaskentaa ja säädöspohjan muuttamista, mikä vaikuttaa seurakuntien taloudelliseen itsenäisyyteen.

26. marraskuuta 2019

Markku Salminen  
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski  
Sihteeri

Hallintovaliokunnalle

Lausunto

Asia 14a. Ohjausryhmän väliraportti hallinnonuudistuksesta  
Sivistysvaliokunnan lausunto

Lausunto ja sen perustelut

Sivistysvaliokunta painottaa, että hallinnonuudistuksen tarkoituksena on turvata kirkon toimivuus myös tulevaisuudessa. Opetus ja kasvatus ovat tämän toiminnan kulmakiviä ja juuri niiden toimivuuden varmistamisen on oltava koko uudistuksen kulmakivi.

Seurakuntien eri alueilla asuvien ja eri ikäisten ihmisten osallisuus kirkon elämään varmistetaan turvaamalla säännöllinen toiminta. Hallinnonuudistuksen tehtävä on nimenomaan turvata kirkon läsnäolo myös kylämaisemassa ja paikallisten ihmisten elämässä.

Hallinnonuudistuksen jälkeen järjestöjen rooli on edelleen merkittävässä asemassa ja on erityisen tärkeää, että niiden toimintamahdollisuuksista pidetään huolta pitkäjänteisesti. Järjestöjen kanssa on käytävä vuoropuhelua säännöllisesti, jotta yhteistyö on vaikuttavaa.

26. marraskuuta 2019

Elina Palola  
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä  
Sihteeri

**Päätös:**

Hyväksyttiin hallintovaliokunnan mietinnön mukaisesti.

\*\*\*

## Talousvaliokunta

### Asia 10b. Kuopion ortodoksisen seurakunnan ja Esko Huovisen aloite avustuksen myöntämisestä Kuopion ortodoksiselle seurakunnalle

#### Talousvaliokunnan mietintö

Valiokunta kuuli asiassa Kuopion ja Karjalan metropoliitta Arsenia ja talouspäällikkö Henna Mynttistä.

#### Päätösesitys

Talousvaliokunta yhtyy kirkollishallituksen kantaan aloitteessa esitettyihin kohtiin 2 (kiinteistöjen korjausvelka) ja 3 (toiminta-avustus palkkakustannuksiin). Näin ollen avustusta ei näihin kohtiin myönnetä.

Kirkollishallituksen esityksestä poiketen talousvaliokunta esittää ehdollisena kirkolliskokoukselle talousarvioehdotuksessaan 20 000 euron kerta-avustusta liiketoiminnasta syntyneiden lainojen maksuun, sekä kirkollishallituksen myöntämän 25 000 euron suuruisen lainan kirjaamista v. 2019 kirjanpitoon luottotappiona (epävarma saatava). Edellä mainittu toteutuu sillä ehdolla, että Kuopion ja Iisalmen seurakuntien väliseen yhdistymissopimukseen kirjataan, että Iisalmen seurakunnan verotuloista lyhennetään lainaa viiden vuoden ajan vuosittain 17 000 eurolla 1.1.2021 alkaen.

Vuonna 2020 Iisalmen seurakunta vastaa itse omasta lainanmaksuohjelmastaan.

#### Päätöksen perustelut

Kirkolliskokous on useamman kerran käsitellyt Iisalmen seurakunnan liiketoiminnasta aiheutuneita tappioita. OrtL § 79 mukaan ”seurakunnan tuloja saa käyttää ainoastaan seurakunnan tehtävien toteuttamiseen”. OrtL § 44 mukaan ”toteuttaakseen kirkon tehtävää alueellaan seurakunta huolehtii pyhistä toimituksista, ortodoksisesta kasvatuksesta ja opetuksesta, diakonia- ja hyväntekeväisyystyöstä sekä muista kristilliseen sanomaan perustuvista julistus- ja palvelutehtävistä”.

Talousvaliokunta kiinnittää huomiota sisäisen valvonnan merkitykseen kirkon ja sen seurakuntien talouden ja toiminnan hoidossa. Sisäisen valvonnan tavoitteena on auttaa seurakunnan johtoa havaitsemaan seurakunnan toimintaan liittyvät riskit ja varmistaa, että ne pysyvät hyväksyttävällä tasolla. Sisäisen valvonnan tehtävänä on varmistaa kohtuullisella varmuudella, että seurakunnan taloudellinen toiminta ja hallinto on hoidettu asiallisesti, laadukkaasti ja lainmukaisesti. OrtL § 59 mukaan ”seurakunnan neuvoston tehtävänä on vastata seurakunnan hallinnosta ja talouden hoidosta. Seurakunnan neuvosto valvoo seurakunnan etua”.

Kirkkojärjestyksen (KJ § 72) mukaan ”seurakunnan tarkastuksen tarkoituksena on edistää seurakunnan hengellistä elämää, kristillistä kasvatusta sekä hallinnollista ja taloudellista kehitystä”. Kyseisen kirkkojärjestyksen kohdan perusteluosassa on mainittu mahdollisuus osatarkastukseen, joka ”voi koskea esimerkiksi hallintoa, taloutta tai kirkollisia esineitä ja rakennuksia”. Talousvaliokunta suosittelee tämän mahdollisuuden käyttämistä nykyistä enemmän. Talouden tarkastuksen tekee talouden asiantuntija piispan pyynnöstä. Tarvittaessa käytetään apuna esimerkiksi tilintarkastajia.

27. marraskuuta 2019

Markku Salminen  
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski  
Sihteeri

### **Päätös:**

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

\*\*\*

### **Sivistysvaliokunta**

#### **Asia 14b. Ohjausryhmän väliraportti kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelmasta**

#### **Sivistysvaliokunnan mietintö**

#### **Valiokuntien lausunnot**

Valiokunta pyysi ja sai lausunnot hallinto- ja talousvaliokunnilta (liitteenä).

Valiokunta on kuullut asiassa johtavaa konservaattoria Antti Narmalaa, kirkon tiedottajaa Maria Hattusta, seminaarin johtajaa isä Mikko Sidoroffia sekä pyytännyt ja saanut erillisen lausunnon kirkolliskokouksen nuorilta stuerteilta (liitteenä).

#### **Päätösesitys**

Sivistysvaliokunta kiittää hallinnonuudistuksen ohjausryhmää väliraportista, joka tarjoaa pohjan konkreettisempaan jatkotyöhön. Jatkotyössä on erityisen tärkeää selvittää seurakuntalaisten odotuksia kaikki ikä- ja väestöryhmät mahdollisimman hyvin huomioiden. Tässä apuna voi käyttää esimerkiksi järjestöjen asiantuntemusta.

Kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelman tärkein tehtävä on turvata kirkon läsnäolo ihmisten elämässä. Rukoileva ja läsnä oleva kirkko on elinvoimainen yhteisö, jonka sydän on jumalanpalvelukset. Seurakuntien eri alueilla asuvien ja eri ikäisten ihmisten osallisuus kirkon elämään varmistetaan vain turvaamalla säännöllinen toiminta. Siksi sivistysvaliokunta korostaa hengellisten palveluiden saatavuutta kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelman ydintavoitteena.

Kulttuuriperintö on tärkeä osa ortodoksista identiteettiämme. Kirkolla on lakisääteinen vastuu huolehtia aineellisesta kulttuuriperinnöstään, eikä tätä vastuuta voi ulkoistaa. Siksi sivistysvaliokunta edellyttää, että kirkolla tulee olla kirkon kustantama ja sen alainen kokoaikainen johtava konservaattori. Hänen tehtäviinsä kuuluu seurakuntien ja luostareiden kirkollisten esineiden konservoinnin koordinointi, ohjaaminen, konsultointi ja valvonta sekä konservointilaitoksen arkiston hallinta. Tätä toimintaa varten kirkolla tulee olla yhtenäinen ohjeistus ja sen ytimessä seurakunnantarkastusten yhteydessä johtavan konservaattorin tekemä konservoinnin tarpeen arviointi, sekä velvoite käyttää kirkon omia konservoinnin asiantuntijapalveluita.

Osana kulttuuriperinnöstä huolehtimista kirkon tulee systemaattisesti luetteloida, digitoida ja arkistoida jumalanpalveluksia, haastatteluja sekä kirkkomusiikkia kuten äänitteitä ja videomateriaalia. Kirkolla tulee olla myös oma kuvapankki. Valamon kirjastossa, joka on yksi tärkeimmistä kirkkomme muistiorganisaatioista, on jo aloitettu käsikirjoitusten ja kirkon lehtien luettelointi ja digitointi. Kirjaston riittävien resurssien turvaaminen on tärkeä osa kulttuuriperintömme vaalimista.

Sivistysvaliokunta pitää erittäin tärkeänä kirkon yhden yhteisen lehden journalistisesti laadukasta ja ekologisesti kestävästä toteuttamisesta: yksi kirkko – yksi lehti. Viitaten erityisesti nuorilta stuerteilta saatuun lausuntoon, sivistysvaliokunta suosittaa sosiaalisen median eri kanavien käytön lisäämistä kirkon viestinnässä. Valiokunta suosittaa myös nuorten viestintätyöryhmän perustamista päivittämään kirkon omia sosiaalisen median kanavia.

Koska laadukas kasvatus ja opetus ovat kirkon tulevaisuuden kannalta ratkaisevan tärkeitä perustehtäviä, sivistysvaliokunta haluaa nostaa esiin myös vapaaehtoisvoimin toteutetun ortoboxi.fi -sivuston, joka on kasvun ja opetuksen apuväline kodoille, kerhoille ja uskonnonopetukseen. Pidämme tärkeänä tämän sivuston kehittämisen tukemista sekä soveltamista nykyisiin laitteistovaatimuksiin (esim. HTML5-muotoon).

Lopuksi sivistysvaliokunta tuo julki huolensa hengellisen toiminnan arvioimisesta vaikuttavuusmittareilla. Yritysmaailmasta tuodut vaikuttavuusmittarit eivät välttämättä sovellu kirkon, eivätkä etenkin hengellisen toiminnan laadun arvioimiseen. Kirkon vaikuttavuutta arvioitaessa ytimessä tulee aina olla hengellisen työn tukeminen sekä työntekijöiden osaamisesta ja hyvinvoinnista huolehtiminen.

### **Päätöksen perustelut**

Kirkon kaiken toiminnan ytimessä on nyt ja tulevaisuudessa oltava hengellisen työn varmistaminen ja tukeminen. Tavoite- ja toimintasuunnitelman jatkotyöstämistä varten sivistysvaliokunta on mietinnössään nostanut esille tämän tavoitteen kannalta olennaisia asioita.

27. marraskuuta 2019

Elina Palola  
sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä  
Sihteeri

\*\*\*

Asia 14.b Ohjausryhmän väliraportti kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelmasta

Sivistysvaliokunnalle

Hallintovaliokunnan lausunto

Viitaten sivistysvaliokunnan lausuntopyyntöön asiassa *14.b Ohjausryhmän väliraportti kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelmasta* hallintovaliokunta toteaa, että keskusrahaston budjettiin pitää varata riittävä määrä resursseja johtamisen kehittämiseen ja esimiestyön valmennukseen.

Jatketaan työtyytyväisyyden mittaamista ainakin kahtena vuotena peräkkäin, jolloin tulosten perusteella voidaan tehdä tarvittavia muutoksia. Kyselyssä käytettäviä kysymyksiä voidaan ajantasaistaa.

Kirkkoherroille annetaan esimieskoulutus ja tarvittava jatkuva tuki.

Työntekijöille annetaan valmennus muutokseen ja tarjotaan työnohjausta asioiden käsittelemiseksi. Työterveyshuoltopalveluiden yhdenmukaistaminen. Työterveyshuollossa käyntimäärä ja sairauspoissaolojen määrä ovat hyviä, vakituisesti käytettyjä mittareita.

26. marraskuuta 2019

Nunna Elisabet  
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Aila Koivisto  
Sihteeri

Sivistysvaliokunnalle

Lausunto  
Asia 14b. Kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelma  
Talousvaliokunnan lausunto

Kirkon sekä seurakuntien terve ja tasapainoinen talous edellyttävät sekä ennakoitua että yhtenäisiä ohjeita ja säädöksiä taloudenhoitoon (suunnittelu, toteutus, raportointi ja valvonta). Kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelman talouden linjaukset tulee nähdä yksiselitteisesti sitovina. Näiden toteutumista tulee seurata seurakunnan tarkastuksissa. Työntekijöiden ja luottamushenkilöiden koulutuksen tulee olla jatkuvaa.

Vaikuttavuusmittareiden luominen on todella vaikeaa. Mittareiden tulisi olla ensisijaisesti laadullisia. Talousvaliokunnan mielestä ensisijaisia mittareita ovat kirkon jäsenmäärän kehityksen seuraaminen, seurakuntalaisten osallisuus talouden ja toiminnan suunnitteluun sekä varojen kohdentaminen kirkon ydintehtäviin (jumalanpalvelus, kirkkomusiikki, nuorisotyö, diakonia, vapaaehtoistoiminta, lähetys). Lisäksi talousvaliokunta katsoo, että vaikuttavuuden mittareita voivat olla myös ulkoiset puitteet (käyttöaste; pyhäköt ja muut kiinteistöt, hautausmaat jne.), viestintä (sisäinen ja ulkoinen) ja näkyvyys.

26. marraskuuta 2019

Markku Salminen  
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski  
Sihteeri

\*\*\*

Kirkolliskokoukselle

## Vastaesitys

### Asia 14 b Hallinnonuudistuksen ohjausryhmän väliraportti kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelmasta

Lähetekeskustelussa tavoite- ja toimintasuunnitelmaan i Mikael Sundqvist esitti toiveen, että kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelma olisi tiivistettävissä yhdelle sivulle. Se olisikin ihanteellinen tilanne. Tärkeintä strategiassa ovat päälinjaukset ja ne muutamat, kriittiset tavoitteet joiden saavuttaminen olisi kokonaisuuden kannalta tärkeää. Yksittäiset toimenpiteet suunnitellaan niiden pohjalta seurakunnissa.

Ohjausryhmän toive väliraportin esittämiselle oli saada palautetta siitä, ovatko raportissa esitetyt strategiset valinnat kirkolliskokouksen mielestä oikein tehdyt ja vastaavatko ne niihin haasteisiin, jotka strategiakaudella 2021–2026 ovat suurimmat, siksi raportin johdannossa on tiivistetty analyysi ryhmän huomioista ja keskustelusta.

Sivistysvaliokunnan mietintö pohjaa nyt päättyvän strategiakauden visioon: rukoileva ja läsnäoleva kirkko ja keskittyy kulttuuriperinnön hoitamiseen liittyviin toimenpiteisiin. Valiokunta nostaa myös esiin joitakin yksittäisiä toimenpiteitä kuten esim. ortoboxi-sivuston ja esittää huolensa toiminnan arvioimisesta vaikuttavuusmittareilla.

Ohjausryhmän jatkotyön kannalta on otettu kantaa seurakuntalaisten odotusten selvittämiseen. Vastaamatta kuitenkin jäävät seuraavat kysymykset

- onko työryhmän kaudelle 2021-2026 esittämä visio Elinvoimainen ja kasvava Kristuksen kirkko sellainen, jonka pohjalta jatkotyötä voidaan tehdä
- ovatko vision perustana olevat päälinjaukset oikein valitut
- mitkä ovat ne päätavoitteet (kulttuuriperinnön ohella), joihin tulisi keskittyä
- miten ehdotettu arvokeskustelu tulisi organisoida
- millä keinoin kirkon strategian toteutumista voidaan arvioida

Esitän, että sivistysvaliokunta käsittelee raportin uudelleen vielä tämän kirkolliskokouksen yhteydessä keskittyen yllämainittuihin kysymyksiin, jotta työryhmä saa linjauksia jatkotyöhön.

Tuovi Haikala  
kirkolliskokousedustaja  
ohjausryhmän puheenjohtaja

## Päätös:

Suoritettiin äänestys käden nostolla. Äänestyksessä annettiin jaa ääniä 15, ei ääniä 18 ja tyhjiä ääniä 2.

Päätettiin palauttaa asia sivistysvaliokunnan käsiteltäväksi.

## 5. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Seitsemäs täysistunto päätettiin pitää 27.11.2019 klo 19.00.

## 6. Ilmoitusasiat

Jari Rantala kutsui kokouksen päätteeksi koolle kirkollishallituksen kautensa päättäneet asiantuntijajäsenet, piispat ja kirkollishallituksen esittelijät.

## 7. Istunnon päättäminen

Puheenjohtaja päätti VI täysistunnon klo 17.12.

\*\*\*

## **Kirkolliskokouksen seitsemäs täysistunto 27. marraskuuta 2019 klo 19.00-19.15**

### **1. Alkurukous**

Alkurukouksena laulettiin Taivaallinen kuningas.

### **2. Läsnäolijoiden toteaminen**

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala toimitti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla.

### **3. Esityslistan hyväksyminen**

Puheenjohtajan esityksestä esityslistan asiankohdan 5 käsittely muutettiin I käsittelyksi, koska sivistysvaliokunnan mietintöä on muutettu.

Esityslista hyväksyttiin puheenjohtajan esittämällä muutoksella. (Liite 33. Esityslista kirkolliskokouksen VII täysistunto 27.11.2019)

### **4. I Käsittely**

#### **Talousvaliokunta**

Asia 8. Keskusrahaston vuoden 2020 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2020-2022. Asia pantiin pöydälle.

### **5. I Käsittely**

#### **Sivistysvaliokunta**

Asia 14b. Hallinno uudistuksen ohjausryhmän väliraportti kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelmasta. Asia pantiin pöydälle.

### **6. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta**

Kahdeksas täysistunto päätettiin pitää 28.11.2019 klo 9.00.

### **7. Ilmoitusasiat**

Jari Rantala pyysi edustajia toimittamaan lähetekeskustelun puhevuorot sihteeristölle sähköpostilla, jotta ne saadaan pöytäkirjan liitteeksi. Sihteeristölle voi toimittaa kokouksen aikana myös matkalaskuja.

### **8. Istunnon päättäminen**

Puheenjohtaja päätti VII täysistunnon klo 19.15.

\*\*\*



## Kirkolliskokouksen kahdeksas täysistunto 28. marraskuuta 2019 klo 9.00-9.05

### 1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin Taivaallinen kuningas.

### 2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala toimitti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla.

### 3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. (Liite 34. Esityslista kirkolliskokouksen VIII täysistunto 27.11.2019)

### 4. I Käsittely

#### Talousvaliokunta

Asia 8. Keskusrahaston vuoden 2020 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2020-2022. Asia pantiin pöydälle.

- Talousvaliokunnan täydennetyt mietinnön käsittely

### 5. II käsittely

#### Sivistysvaliokunta

Asia 14b. Hallinnonuudistuksen ohjausryhmän väliraportti kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelmasta

#### Sivistysvaliokunnan mietintö

#### Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnot hallinto- ja talousvaliokunnilta (liitteenä).

Valiokunta on kuullut asiassa johtavaa konservaattoria Antti Narmalaa, kirkon tiedottajaa Maria Hattusta, seminaarin johtajaa isä Mikko Sidoroffia sekä pyytänyt ja saanut erillisen lausunnon kirkolliskokouksen nuorilta stuerteilta (liitteenä).

#### Päätösesitys

Sivistysvaliokunta kiittää hallinnonuudistuksen ohjausryhmää väliraportista, joka tarjoaa pohjan konkreettisempaan jatkotyöhön. Jatkotyössä on erityisen tärkeää selvittää seurakuntalaisten odotuksia kaikki ikä- ja väestöryhmät mahdollisimman hyvin huomioiden. Tässä apuna voi käyttää esimerkiksi järjestöjen asiantuntemusta.

Kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelman tärkein tehtävä on turvata kirkon läsnäolo ihmisten elämässä. Rukoileva ja läsnä oleva kirkko on elinvoimainen yhteisö, jonka sydän on jumalanpalvelukset. Seurakuntien eri alueilla asuvien ja eri ikäisten ihmisten osallisuus kirkon elämään varmistetaan vain turvaamalla säännöllinen toiminta. Siksi sivistysvaliokunta korostaa hengellisten palveluiden saatavuutta kirkon tavoite- ja toimintasuunnitelman ydintavoitteena.

Kulttuuriperintö on tärkeä osa ortodoksista identiteettiämme. Kirkolla on lakisäateinen vastuu huolehtia aineellisesta kulttuuriperinnöstään, eikä tätä vastuuta voi ulkoistaa. Siksi sivistysvaliokunta edellyttää, että kirkolla tulee olla kirkon kustantama ja sen alainen kokoaikainen johtava konservaattori. Hänen tehtäviinsä kuuluu seurakuntien ja luostareiden kirkollisten esineiden konservoinnin koordinointi,

ohjaaminen, konsultointi ja valvonta sekä konservointilaitoksen arkiston hallinta. Tätä toimintaa varten kirkolla tulee olla yhtenäinen ohjeistus ja sen ytimessä seurakunnantarkastusten yhteydessä johtavan konservattorin tekemä konservoinnin tarpeen arviointi, sekä velvoite käyttää kirkon omia konservoinnin asiantuntijapalveluita.

Osana kulttuuriperinnöstä huolehtimista kirkon tulee systemaattisesti luetteloida, digitoida ja arkistoida jumalanpalveluksia, haastatteluja sekä kirkkomusiikkia kuten äänitteitä ja videomateriaalia. Kirkolla tulee olla myös oma kuvapankki. Valamon kirjastossa, joka on yksi tärkeimmistä kirkkomme muistiorganisaatioista, on jo aloitettu käsikirjoitusten ja kirkon lehtien luettelointi ja digitointi. Kirjaston riittävien resurssien turvaaminen on tärkeä osa kulttuuriperintömme vaalimista.

Sivistysvaliokunta pitää erittäin tärkeänä kirkon yhden yhteisen lehden journalistisesti laadukasta ja ekologisesti kestävästä toteuttamisesta: yksi kirkko – yksi lehti. Viitaten erityisesti nuorilta stuerteilta saatuun lausuntoon, sivistysvaliokunta suosittaa sosiaalisen median eri kanavien käytön lisäämistä kirkon viestinnässä. Valiokunta suosittaa myös nuorten viestintäryhmän perustamista päivittämään kirkon omia sosiaalisen median kanavia.

Koska laadukas kasvatus ja opetus ovat kirkon tulevaisuuden kannalta ratkaisevan tärkeitä perustehtäviä, sivistysvaliokunta haluaa nostaa esiin myös vapaaehtoisvoimin toteutetun ortoboxi.fi -sivuston, joka on kasvun ja opetuksen apuväline kodoille, kerhoille ja uskonnonopetukseen. Pidämme tärkeänä tämän sivuston kehittämisen tukemista sekä soveltamista nykyisiin laitteistovaatimuksiin (esim. HTML5-muotoon).

Lopuksi sivistysvaliokunta tuo julki huolensa hengellisen toiminnan arvioimisesta vaikuttavuusmittareilla. Yritysmaailmasta tuodut vaikuttavuusmittarit eivät välttämättä sovellu kirkon, eivätkä etenkin hengellisen toiminnan laadun arvioimiseen. Kirkon vaikuttavuutta arvioitaessa ytimessä tulee aina olla hengellisen työn tukeminen sekä työntekijöiden osaamisesta ja hyvinvoinnista huolehtiminen.

### **Mietinnön täydennysosa**

Sivistysvaliokunta kuuli mietinnön täydennysosaa laatiessaan Tuovi Haikalaa.

Sivistysvaliokunta on sitä mieltä, että keskeinen visio Elinvoimainen ja kasvava Kristuksen kirkko ja sen perustana olevat päälinjaukset ovat hyvä pohja jatkotyölle.

Kulttuuriperinnön ohella tärkeitä päätavoitteita ovat kirkkosuhteen ja ortodoksisen identiteetin vahvistuminen.

Arvokeskustelu voidaan toteuttaa yhteistyössä esimerkiksi järjestöjen kanssa.

Kirkon strategian toteutumisen arviointia on pohdittava strategian tekemisen yhteydessä. Olennaista on, että strategia on riittävän konkreettinen ja sen toteutumiseen pystytään sitoutumaan sekä hiippakunta- että seurakuntatasolla.

### **Päätöksen perustelut**

Kirkon kaiken toiminnan ytimessä on nyt ja tulevaisuudessa oltava hengellisen työn varmistaminen ja tukeminen. Tavoite- ja toimintasuunnitelman jatkotyöstämistä varten sivistysvaliokunta on mietinnössään nostanut esille tämän tavoitteen kannalta olennaisia asioita.

27. marraskuuta 2019

Elina Palola  
sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä  
Sihteeri

**Päätös:**

Hyväksyttiin sivistysvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

**5. Ilmoitusasiat**

Jari Rantala ilmoitti, että kirkolliskokous päätetään rukouspalvelukseen luostarin pääkirkossa. Rukouspalveluksen jälkeen on mahdollisuus ruokailuun Trapesassa.

**6. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta**

Yhdeksäs täysistunto päätettiin pitää 28.11.2019 klo 9.20.

**7. Istunnon päättäminen**

Puheenjohtaja päätti VII täysistunnon klo 9.05.

\*\*\*

## Kirkolliskokouksen yhdeksäs täysistunto 28. marraskuuta 2019 klo 9.20-9.30

### 1. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala toimitti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat itse tai varaedustajan toimesta olivat paikalla.

### 2. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. (Liite 35. Esityslista kirkolliskokouksen IX täysistunto 28.11.2019)

### 3. II Käsittely

#### Talousvaliokunta

Asia 8. Keskusrahaston vuoden 2020 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2020-2022

- Talousvaliokunnan täydennetyt mietinnön käsittely

#### Talousvaliokunnan mietintö

#### Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi ja sai lausunnot hallinto- ja sivistysvaliokunnilta.

Talousvaliokunta kuuli asiassa hallintovaliokunnan puheenjohtajaa / kirkollishallituksen kollegion jäsentä, nunna Elisabetia sekä sivistysvaliokunnan puheenjohtajaa Elina Palolaa ja talouspäällikkö Henna Mynttistä.

#### Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää hyväksyttäväksi ortodoksisen kirkon keskusrahaston vuoden 2020 talousarvion, perustelut ja taloussuunnitelmat vuosille 2021-2022 seuraavin muutoksin:

Kustannuspaikasta 120 poistetaan kirkolliskokouksen päätöksen perusteella 90 000 euroa (apulaispiispan kustannukset).

Kustannuspaikasta 111 vähennetään 33 000 euroa selvitysmiehelle varatuista määrärahoista.

Kustannuspaikkaan 301 tilille 4805 lisätään Iisalmen seurakunnalle kirkolliskokouksessa asiassa 10b hyväksytty avustus 20 000 euroa.

Lisäksi kustannuspaikkaan 301 seuraavat muutokset:

- 100 000 euron konservointiavustuksesta siirretään 30 000 euroa Valamon luostarille avustuksena osa-aikaisen kirkon konservaattorin tehtävään.
- Myönnetään Ruotsin suomalaiselle ortodoksiselle seurakunnalle lisäavustusta 10 000 euroa, yhteensä 25 000 euroa.
- Kirkkomusiikille esitetty avustus 20 000 euroa korotetaan 25 000 euroon. Määräraha 10 000 euroa on vuosittain haettava avustus kirkkomusiikin kehittämiseksi, ja 15 000 euroa on kertaluonteinen avustus kirkkolaulupäivien järjestämiseksi ja osallistumisen mahdollistamiseksi. Talousvaliokunta katsoo aloitteen 10 d. tulleen käsitellyksi tässä yhteydessä.

- Toiminta-avustuksiin lisätään seurakunnille sopeuttamistoimiin 65 000 euroa, yhteensä 90 000 euroa.

Kustannuspaikkaan 110 tehdään seuraavat muutokset:

- lisätään 17 000 euroa osa-aikaisen lakityöryhmän sihteeriä varten.
- varataan tulevaisuustyöryhmälle 3000 euroa hallintovaliokunnan esityksen mukaisesti.
- talousvaliokunta esittää taloustyöryhmän työn jatkamista ja esittää siihen varattavaksi 3000 euroa.

Talousarvion loppusumma on 15 000 euroa alijäämäinen, mikä on perusteltua rakenneuudistus huomioiden. Talousarvion loppusumma ei muutu tehtyjen talousarviomuutosten johdosta.

### **Päätöksen perustelut**

Vuoden 2019 kirkolliskokous on päättänyt olla täyttämättä apulaispiispan tointa.

Suurin osa seurakuntien yhdistymiseen liittyvästä juridisesta selvitystyöstä on tehty. Seurakuntaliitokset on vahvistettu kirkollishallituksen istunnossa 25.11.2019. Siksi selvitysmiehen juridisten palvelujen tarve vähenee merkittävästi. Vastaavasti on lisätty 17 000 euroa lakityöryhmän sihteerin tehtävien hoitoa varten.

Määräraha Iisalmen seurakunnan avustukseen on ehdollinen, jolla halutaan tukea ja edistää yhdistymissopimuksen syntymistä Iisalmen ja Kuopion ortodoksisten seurakuntien välillä.

Talousvaliokunta yhtyy sivistysvaliokunnan linjaukseen kirkon ammattitaitoisen konservoinnin varmistamisesta. Vuoden 2020 alusta tuetaan seurakuntien kirkollisten esineiden konservointia avustamalla Valamon luostaria osa-aikaisen konservattorin palkkaamiseksi (30 000 euroa). Seurakunnille suoraan kohdennettavien konservointiavustusten (70 000 euroa) myöntäminen edellyttää kirkon konservattorin lausuntoa. Kirkollishallituksen on selvitettävä konservointilaitoksen laitteiston ja muun omaisuuden omistussuhteet toukokuuhun 2020 mennessä.

Ruotsin suomalaisen ortodoksisen seurakunnan muuttunut tilanne koskien kirkkotilavuokraa on tullut tiedoksi juuri kirkolliskokouksen alla. Pitkälliset vuokraneuvottelut ovat olleet kirkollishallituksen tiedossa, ja ratkaisu syntyi vasta kirkolliskokousmateriaalin lähettämisen jälkeen. 10 000 euron lisäys on kertaluonteinen, jatkossa toiminta-avustus käsitellään kokonaisuudessaan kuten muutkin avustukset.

Kirkkomusiikki on kulttuuriperinnön erittäin tärkeä osa. Asiaa koskevaan aloitteeseen nähden 5000 euroa suuremmalla määrärahalta tuetaan mahdollisimman laajaa osallistumista kirkkolaulupäiville 2020.

Yleiseen seurakuntien taloudelliseen tilanteeseen nähden talousvaliokunta esittää kirkolliskokoukselle sopeuttamistoimiin lisämäärärahaa 65 000 euroa. Näin tuetaan seurakuntien mahdollisimman häiriötöntä toimintaa.

Lakivaliokunnan esityksen mukaisesti vuodelle 2020 varataan yhteensä 35 000 euroa lakityöryhmän osa-aikaisen sihteerin palkkaamiseen.

Kirkolliskokouksen päätöksen 27.11.2019 mukaisesti kirkollishallituksen on perustettava tulevaisuustyöryhmä.

Talousvaliokunta esittää taloustyöryhmän työn jatkamista, joka tukee päätösprosessien valmistelua yhteistyössä keskushallinnon taloustoimiston kanssa.

Kirkollishallitus on vuoden 2017 kirkolliskokouksen asiantuntijapalvelujen keskittämiseen liittyvän linjauksen pohjalta 17.4.2018 päättänyt kirkon yhteisen lehden perustamisesta v. 2021 alusta lähtien. Talousarviossa varaudutaan lehden julkaisemiseen liittyviin valmistelutehtäviin syksystä 2020 alkaen.

Talousarviossa on varauduttu keskushallinnon ja hiippakuntakanslioiden arviointiin. Arvioinnin päättymiseen asti työsuhteet voivat jatkua määräaikaisina talousarvion puitteissa. Vakinaisia toimia ei täytetä palvelukeskuksessa ja hiippakunnissa ennen arvioinnin päättymistä.

Uusien ohjelmistojen hankinta on kilpailutettava huomioiden taloudelliset ja toiminnalliset näkökohdat.

Talousarvioesitys perustuu siihen, että keskusrahastomaksun verotuloista määräytyvän perusmaksun määräytymisperuste nostetaan vuodesta 2020 alkaen 0,22 prosentista 0,24 prosenttiin (edellinen korotus v. 2009). Korotus perustuu yleiseen kustannuskehitykseen. Suunnitelmavuosille 2021-2022 esitettyä keskusrahastomaksun määräytymisperustetta ei muuteta ennen kuin arviointi, siihen liittyvät päätökset ja tarkempi kustannusarvio kiinteistöhallinnosta ja lehdestä ovat valmiina. Määräytymisperusteen muutokset tekee aina kirkolliskokous.

Talousvaliokunta edellyttää kirkollishallitukselta kulttuuriperinnön kokonaisvaltaista koordinoitua ja tarvittavien esitysten tekemistä. Tämä koskee erityisesti konservoinnin järjestämistä sekä kirkkomuseosäätiön tukemista.

### **Talousvaliokunnan täydentävä esitys**

Huomioiden lakivaliokunnan esityksestä tehty päätös lakityöryhmän sihteerin palkkaamisesta kustannuspaikkaan 110 lisätään vielä 45 000 euroa.

Tämän muutoksen johdosta talousarvion loppusumma on 60 000 euroa alijäämäinen, mikä on perusteltua rakenneuudistus huomioiden.

27. marraskuuta 2019

Markku Salminen  
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Elina Lehmuskoski  
Sihteeri

Liitteet

Talousvaliokunnalle

Lausunto

Asia 8. Keskusrahaston vuoden 2020 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2020 – 2022

## Sivistysvaliokunnan lausunto

### Lausunto ja sen perustelut

Suomen ortodoksisella kirkolla on lakisääteinen vastuu huolehtia aineellisesta kulttuuriperinnöstään, eikä tätä vastuuta voi ulkoistaa. Tämän vastuun kantamiseksi kirkolla tulee olla kirkon kustantama ja kirkon alainen kokoaikainen johtava konservaattori. Hänen tehtäviinsä kuuluu seurakuntien ja luostareiden kirkollisten esineiden konservoinnin koordinointi, ohjaaminen, konsultointi ja valvonta.

Kirkkomuseon tulevaisuutta on syytä arvioida perusteellisesti ja kriittisesti hyvissä ajoin ennen sen nykyisen sopimuskauden päättymistä vuonna 2022.

Sivistysvaliokunta muistuttaa, että seurakuntien yhdistymisistä aiheutuu ensimmäisinä vuosina kustannuksia ja niitä pohdittaessa on huolehdittava, että kaikkia yhdistyviä seurakuntia kohdellaan yhdenvertaisesti.

26. marraskuuta 2019

Elina Palola  
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Mikael Honkaselkä  
Sihteeri

Asia 8. Keskusrahaston vuoden 2020 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2020-2022

Talousvaliokunnalle

Hallintovaliokunnan lausunto

Hallintovaliokunta kuuli asiassa kiinteistöpäällikkö Matti Rouvista ja johtava konservaattori Antti Narmalaa.

Viitaten talousvaliokunnan lausuntopyyntöön asiassa 8. Keskusrahaston vuoden 2020 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2020-2022 hallintovaliokunta toteaa, että kirkon pitää turvata kirkon kulttuuriperintö, jonka yhtenä osana on konservointitoiminta. Johtava konservaattori Antti Narmala katsoo, että tässä vaiheessa 50% työpanos riittää. Kulttuuriperinnön esille tuonti ei tällä hetkellä toteudu riittävän kustannustehokkaasti kirkkomuseo Riisassa eikä se tavoita optimaalisesti yleisöään nykyisellä paikallaan. Museon kokoelmat tulisivat paremmin esille ja yleisön saavutettavaksi, jos ne sijoitettaisiin Valamon luostariin. Jatkuva yhteistyö Museoviraston kanssa on tarpeellinen.

Kirkon talousarviossa on syytä kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin:

Tarve palkkojen harmonisointiin, jossa seurakunnat saattavat tarvita apua.

Seurakunnille keskitetysti hankittavat välineet ja ohjelmistot sekä koulutus.

Lakipalvelut. Tarve lakipalveluille tulee lisääntymään, koska yhdistyminen tuo aina juridisia ongelmia, jotka pitää ratkaista.

IT-palvelut täysimääräisenä.

Toimintatapojen yhteensovittaminen.

Esimieskoulutus kirkkoherroille ja tarvittava jatkuva tuki.

Työntekijöiden valmennus muutokseen ja työnohjaustarpeisiin varautuminen.

Tässä vaiheessa ei ole tarvetta varata palvelukeskuksen henkilöstön lisäämiseen resursseja, koska tarve selviää vasta seurakuntarakenteen uudistuksen myötä.

26. marraskuuta 2019

Nunna Elisabet

Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Aila Koivisto

Sihteeri

#### **Päätös:**

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

#### **4. Ilmoitusasiat**

Ei ollut.

#### **5. Arkkipiispan päätöspuhe**

Arkkipiispa Leon päätöspuheenvuoro kirkolliskokouksessa Valamon luostarissa 28. marraskuuta 2019

Kristuksessa rakkaat esipaimenet, hyvät kirkolliskokousedustajat: isät, veljet ja sisaret!

Toimikauden 2019–2023 ensimmäinen kirkolliskokous on päättänyt ensimmäisen kokoontumisensa. Kokouksemme on käsitellyt tärkeitä asioita ja saanut aikaan tarpeellisia päätöksiä. Kiitän ensisijassa kaikkia kirkolliskokousedustajia käydyistä keskusteluista, pohdinnoista sekä huolenkannosta kirkkomme tulevaisuudesta.

Tässä kokouksessa valittiin uudet jäsenet kirkkomme toimeenpanevaan elimeen kirkollishallituksen kollegioon. Onnittelen tehtävään valittuja ja toivotan heille siunausta tämän vastuullisen luottamustoimen hoitoon. Kuten olette huomanneet on edessämme paljon tehtävää seuraavan vuoden ajaksi.

Kirkolliskokous on luottamustoimielin. Sen tukena on kanonista, hallinnollista, taloudellista ja teologistakin asiantuntemusta. On hyvä, että tätä eri alojen asiantuntijuutta voidaan kuulla mietintöjen ja lausuntojen lisäksi myös täysistuntopuheenvuoroissa ja siten seurata miten subjektiiviset argumentit muotoutuvat kollektiivisiksi päätöksiksi.

Päätösten takana on aina jonkinlainen visio tulevaisuudesta, mutta tulevaisuutta ei voi etukäteen koskaan yksityiskohtaisesti suunnitella, vaan lopulta parhaimmillaankin on kyse vain hyvistä arvauksista.



Elämä on aina suurempi kuin ihminen itse. Tulevaisuuden mukanaan tuomiin mahdollisiin yllätyksiin meidän pitää myös olla henkisesti valmiita. Pysyvä tasapaino ei ole mahdollista, mutta tasapainottelu on. Organisaatioiden rakenteiden ja toimintakulttuurin on kestävä tietyssä määrin myös epävarmuutta ja tarpeen tullen yllätyksiäkin.

Pidän kuitenkin erittäin tärkeänä, että kirkollishallitus ja kollegio saa valmistella asiat ensi vuoden kirkolliskokoukselle tietäen ja tuntien, että heidän työhönsä luotetaan ja että heidän valmistelutyönsä on seuraavan kirkolliskokouksen päätösten ensisijainen perusta.

Kiitän teitä kaikkia yhteisestä työstä kirkolliskokouksessa. Samalla haluan esittää erityiset kiitokseni kirkkomme nuorille versoille – kirkolliskokousstuerteille – jotka edustavat kirkkomme kaikkia hiippakuntia ja ovat esimerkillisellä tavalla olleet täällä apuna tutustuen kirkkomme päätöksentekoon. Kiitän myös koko sihteeristöä, kaikkia palvelukeskuksen ihmisiä ja Valamon Kristuksen kirkastumisen luostaria hyvästä yhteistyöstä ja vieraanvaraisuudesta.

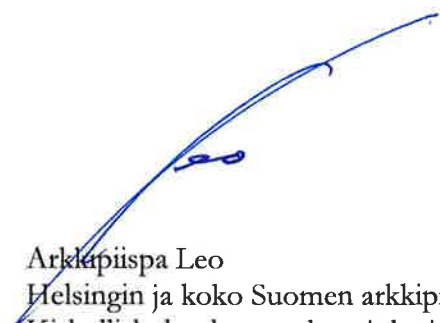
Näillä sanoilla julistan Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2019 kirkolliskokouksen työn päättyneeksi ja toivotan kaikille siunattua ja turvallista kotimatkaa sekä Vapahtajamme syntymäjuhlan odotusta.

## 6. Istunnon päättäminen

Puheenjohtaja päätti IX täysistunnon klo 9.30.

\*\*\*

Pöytäkirjan vakuudeksi



Arkkiepiispa Leo  
Helsingin ja koko Suomen arkkiepiispa  
Kirkolliskokouksen puheenjohtaja



Jari Rantala  
Palvelukeskuksen lakimies  
Kirkolliskokouksen sihteeri

## PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS

Tarkastusvaliokunta on tarkastanut kirkolliskokouksen 25. - 28.11.2019 pöytäkirjan ja todennut sen kokouksen kulun mukaiseksi.

  
Anna Kasdaglis

  
Lea Oravalahti-Pehkonen

  
Marko Patronen

  
Matti Tolvanen